# MIESIĘCZNIK PIN

PROJEKT BŁONIE INFORMACYJN ZALEŻNIE

NUMER 03 | LISTOPAD 2021
ISSN: 2720-2852

## Święto Niepodległości

Proces dochodzenia do niepodległości

**06**

02
**PODWYŻKA PENSJI BURMISTRZA**

04
**NOWE LINIE AUTOBUSOWE**

04
**NOWE STAWKI PODATKU OD NIERUCHOMOŚCI**

12
**KRZYSZTOF KELMER WYWIAD**

# 500 000 zł nagrody dla Mieszkańców Gminy Błonie w konkursie „Rosnąca Odporność”

Niezmiernie się cieszymy i miło nam poinformować, że **My, Mieszkańcy gminy Błonie**, zajęliśmy drugie miejsce w powiecie warszawskim zachodnim w trwającym od 1 sierpnia do 31 października 2021 r. ogólnopolskim **konkursie “Rosnąca Odporność”**. Nagroda, jaką otrzyma nasza gmina to **0,5 miliona złotych**. W **skali kraju** uplasowaliśmy się **na miejscu 23**. Wyniki konkursu ogłoszone zostały 10.11.2021 r.

Konkurs rządowy zorganizowany został przez Pełnomocnika Rządu do spraw narodowego programu szczepień ochronnych przeciwko wirusowi SARS-CoV-2. Głównym założeniem konkursu było osiągnięcie jak najwyższego poziomu zaszczepień w gminie pełnym cyklem szczepień przeciw covid.

Wynik brany pod uwagę w konkursie, mierzony był poprzez **wskaźnik procentowego przyrostu zaszczepionych** w okresie od dnia 01.08.2021 r. do dnia 31.10. 2021 r., wyrażony jako stosunek ilości zaszczepionych mieszkańców gminy do wszystkich jej mieszkańców. Błoniacy wypracowali wspólnie wynik na poziomie **7,62**.

Łącznie zaszczepionych na dzień 30 października **dwoma dawkami było 13 637 osób, jest to ponad 63% wszystkich mieszkańców naszej gminy Błonie**. Pierwsze miejsce w konkursie w naszym powiecie z przyrostem 7,78 zajęli mieszkańcy Ożarowa Mazowieckiego, którzy otrzymają nagrodę 1 mln zł. Za nami na trzecim miejscu uplasowali się mieszkańcy gminy Leszno z przyrostem 6,69. Leszno otrzyma nagrodę w wysokości 250 000 zł.

Warunkiem otrzymania nagrody jest zgłoszenie się gminy po odbiór poprzez poprawne i terminowe **złożenie Wniosku do Wojewody** - gmina Błonie taki wniosek złożyła.

Środki z nagrody mogą być przeznaczone na **dowolny cel związany z przeciwdziałaniem COVID-19**. Zgodnie z art. 2 ust. 2 Ustawy COVID-19 mogą być to wszelkie czynności związane ze zwalczaniem zakażenia, zapobieganiem rozprzestrzenianiu się, profilaktyką oraz zwalczaniem skutków, w tym społeczno-gospodarczych COVID-19. Oczywiście gmina z nagrody będzie musiała się rozliczyć. Rozliczenie otrzymanych nagród musi przebiegać zgodnie z art. 65 ust. 11 i 13 Ustawy Zmieniającej.

Marzena Cichewicz

# Pensja Burmistrza

W dn. 22.11.2021 r. podczas sesji Rady Miejskiej omawiane i poddane pod głosowanie radnych zostały trzy projekty uchwał. Uchwała dotycząca zmian w budżecie gminy na rok 2021, uchwała dotycząca udzielenia pomocy powiatowi warszawskiemu zachodniemu (1.500.000,00 zł za - remont ul. Strażackiej rondo w Bieniewicach) oraz wprowadzona podczas sesji do porządku obrad, zgłoszona przez autora **Przewodniczącego Rady Miejskiej - uchwała dotycząca podniesienia wynagrodzenia Burmistrzowi Błonia.**

Uzasadnienie wraz z rekomendacją podjęcia uchwały podnoszącej wynagrodzenie Burmistrzowi, Przewodniczący Wiśniewski motywował faktem wejścia w życie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1960), które zmienia progi maksymalnych zarobków na poszczególnych stanowiskach samorządowych. Uzasadnienie uchwały przez Przewodniczącego, skupiło się także na stażu Burmistrza jako Burmistrza, na licznym poparciu w ostatnich wyborach dla jego osoby, oraz **na HUCPIE politycznej, która została urządzona w roku 2018. Jako hucpę Przewodniczący określił wprowadzenie przez Sejm w roku 2018 ustawy obniżającej pensje parlamentarzystom, co rykoszetem odbiło się na samorządowcach**. Według słów Przewodniczącego Wiśniewskiego samorządowcy stali się zakładnikami, bo ustawa miała dotyczyć tylko parlamentarzystów, a objęła także samorządowców.* Ponadto, jako argument padło również stwierdzenie, że Burmistrz zrealizował wiele inwestycji m.in. inwestycję budowy basenu.

Propozycja wynagrodzenia zadość uczyni "hucpie" z 2018 r. Burmistrz będzie otrzymywać obecnie wynagrodzenie w wysokości **20.041,50 zł** brutto. **Otrzyma także wyrównanie wynagrodzenia począwszy od sierpnia 2021 roku - kwota wyrównania, to 37.686,00 zł. Taka podwyżka ze strony Radnych Rady Miejskiej w Błoniu, to iście wspaniałomyślna podwyżka, blisko 90% (88,7%)** - dotychczasowa pensja wynosiła 10.620,00 zł brutto.

Przewodniczący Rady Miejskiej wraz z większością radnych zadbał o sprawiedliwość wykorzystując fakt, że można, bo prawo na to pozwala, a konkretnie przywołane na początku artykułu rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r., **które określa górne granice wynagrodzenia** dla Prezydentów, Burmistrzów, Wójtów. Oczywiście przyznana przez Radę Miejską pensja **stanowi praktycznie maksimum** tego, co jako górną granicę określa rozporządzenie. Rozporządzenie mówi, iż wynagrodzenie maksymalne Burmistrza w gminie od 15 tysięcy mieszkańców do 100 tysięcy mieszkańców wynosi maksymalnie **10.430,00 zł** brutto, a wysokość maksymalna dodatku funkcyjnego, to **3.450,00 zł** brutto. Przyjęta przez Radę Miejską

MIESIĘCZNIK PIN

PROJEKT BŁONIE

**Wydawca:** Stowarzyszenie Projekt Błonie
**Redakcja:** Zespół Stowarzyszenia Projekt Błonie
**Adres:** ul. Reymonta 21/148
01-840 Warszawa

**Kontakt:** redakcja@projektblonie.pl
**Redaktor Naczelny:** A.Borkowska,
**Projekt i druk:** drukarniajastrzebie.pl
**www.projektblonie.pl**

Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030

NIW

PROO

# - podnosimy, bo możemy!

uchwała stanowi - wynagrodzenie zasadnicze **10.410,00 zł** brutto (20 zł mniej niż maksimum z rozporządzenia) oraz dodatek funkcyjny **3.405,00 zł** brutto (45 zł mniej niż maksimum z rozporządzenia).

**Jedynie** głos **w dyskusji nad projektem** tejże uchwały zabrała "czarna owca" Rady Miejskiej Marzena Cichewicz, stwierdzając, iż **przy zadłużeniu gminy na 60 mln zł**, przy ciągłym powtarzaniu jak **to jest biednie i strasznie ciężko w samorządach** (przeszło dwa lata Burmistrz, Sekretarz, Przewodniczący wymiennie podkreślają, że obecny rząd grabi samorządy, samorządy ubożeją, wpływy z PIT dla gmin będą małe, będzie coraz ciężej itd.), **tak wysoka 90% podwyżka jest za wysoka**. Trzeba mieć umiar, którego niestety zabrakło zarówno Przewodniczącemu Rady Miejskiej jak i większości radnym. Trzeba mieć także odrobinę przyzwoitości i wiedzieć na jakim poziomie kształtują się wynagrodzenia mieszkańców Błonia.

A oto, jak głosowali radni nad propozycją uchwały Przewodniczącego podwyższającą wynagrodzenie Burmistrza o **90% do 20.041,50 zł** brutto z wyrównaniem od sierpnia 2021 r. **GŁOSY ZA oddali**: G. Banaszkiewicz, J. Bargieł, J. Cieślak, J. Guzik, K. Janowski, M. Kołota, K. Mielcarz, S. Piotrowski, H. Szymańska, J. Uraszewski, I. Waśniewska, B. Wielogórska, T. Wiśniewski, M. Zalewska. **WSTRZYMALI się od głosu**: G. Laskowska, G. Olędzki, E. Podyma. **PRZECIW** była M.Cichewicz.

Zastanawia nas także, czy pracownicy błońskiego urzędu, pracownicy jednostek podległych urzędowi, również dostali 90% podwyżki od Burmistrza. We wrześniu 2021 roku Burmistrz swoimi zarządzeniami nr 60 i 61 zmienił regulamin wynagradzania pracowników Urzędu Miejskiego w Błoniu. Do tych rozporządzeń do dnia dzisiejszego **nie zostały dołączone na stronie BIP tabele, które obrazują zakres zmian** i stanowią załączniki do zarządzeń. Czy Burmistrz ma coś do ukrycia? Przecież wynagrodzenia pracowników urzędu są informacją publiczną. Niestety wybiórcza komunikacja jest standardem w gminie Błonie. To, co wygodne - mówimy, pokazujemy. To, co niewygodne - nie może być zaprezentowane mieszkańcom, a nawet radnym. Bardzo żałujemy, iż w trakcie uzasadnienia uchwały zmieniającej wynagrodzenie Burmistrza, Przewodniczący jednostronnie skupił się wyłącznie na podkreślaniu dorobku zawodowego Burmistrza i nie dostrzegł problemów, marginalizując kwestię zadłużenia, kwestię braku obwodnicy, kwestię notorycznych korków w Błoniu, kwestię ilości spraw sądowych przeciwko gminie Błonie, kwestię braku stomatologa na NFZ. Czyżby po tylu latach działając w samorządzie u boku Burmistrza i na dodatek z Burmistrza komitetu wyborczego, nie posiadał takich informacji? Szczerze wątpimy, ale rozumiemy, partyjną lojalność do partyjnego kolegi - wszak obaj "bezpartyjni";) Panowie, działają wyłącznie dla dobra... mieszkańców.

Redakcja

*Źródło:*
*Sesja Rady Miejskiej z dn. 2021.11.22*
*https://esesja.tv/transmisja/20693/xxxviii-sesja-rady-miejskiej-w-bloniu.htm*

**opinia i ocena własna Przewodniczącego*

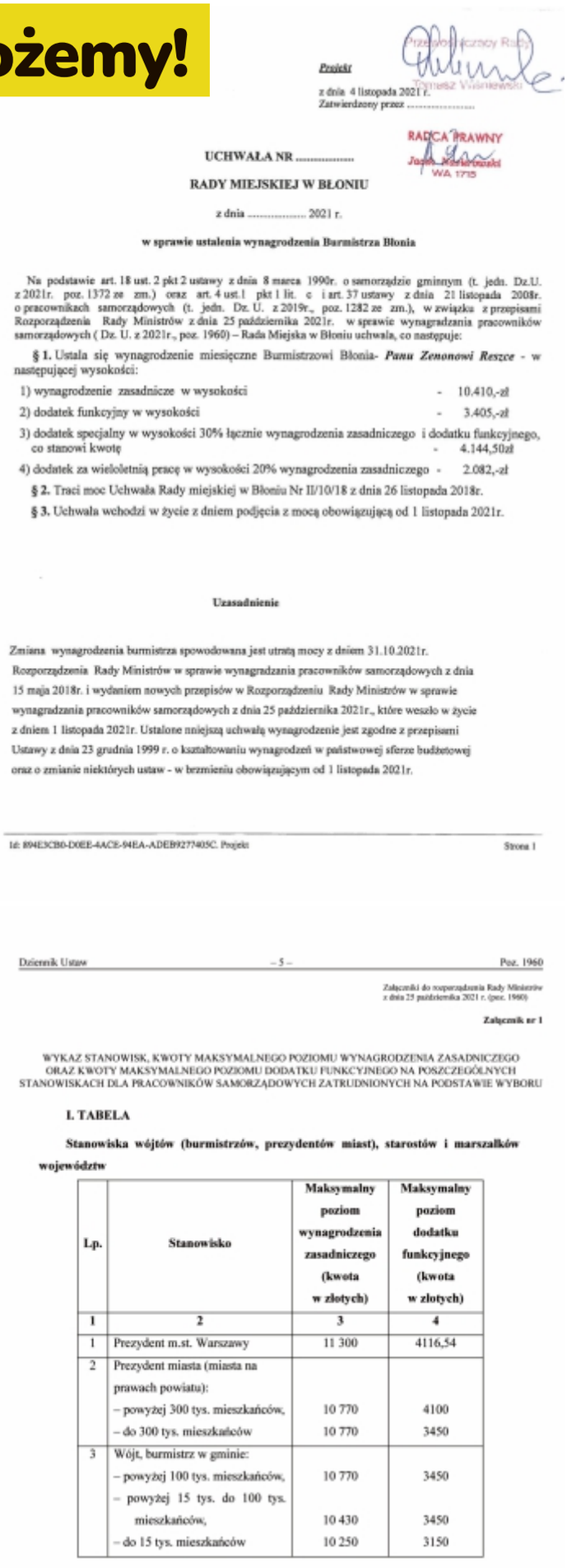

Projekt

z dnia 4 listopada 2021 r.
Zatwierdzony przez .....

RADCA PRAWNY
Jacek Kaźmierczak
WA 1715

**UCHWAŁA NR .....**

**RADY MIEJSKIEJ W BŁONIU**

z dnia ..... 2021 r.

**w sprawie ustalenia wynagrodzenia Burmistrza Błonia**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t. jedn. Dz.U. z 2021r. poz. 1372 ze zm.) oraz art. 4 ust.1 pkt 1 lit. c i art. 37 ustawy z dnia 21 listopada 2008r. o pracownikach samorządowych (t. jedn. Dz. U. z 2019r., poz. 1282 ze zm.), w związku z przepisami Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 października 2021r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych ( Dz. U. z 2021r., poz. 1960) – Rada Miejska w Błoniu uchwala, co następuje:

**§ 1.** Ustala się wynagrodzenie miesięczne Burmistrzowi Błonia- ***Panu Zenonowi Reszce*** - w następującej wysokości:

1) wynagrodzenie zasadnicze w wysokości - 10.410,-zł
2) dodatek funkcyjny w wysokości - 3.405,-zł
3) dodatek specjalny w wysokości 30% łącznie wynagrodzenia zasadniczego i dodatku funkcyjnego, co stanowi kwotę - 4.144,50zł
4) dodatek za wieloletnią pracę w wysokości 20% wynagrodzenia zasadniczego - 2.082,-zł

**§ 2.** Traci moc Uchwała Rady miejskiej w Błoniu Nr II/10/18 z dnia 26 listopada 2018r.

**§ 3.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 listopada 2021r.

**Uzasadnienie**

Zmiana wynagrodzenia burmistrza spowodowana jest utratą mocy z dniem 31.10.2021r. Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych z dnia 15 maja 2018r. i wydaniem nowych przepisów w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych z dnia 25 października 2021r., które weszło w życie z dniem 1 listopada 2021r. Ustalone niniejszą uchwałą wynagrodzenie jest zgodne z przepisami Ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw - w brzmieniu obowiązującym od 1 listopada 2021r.

Id: 894E5CB0-D0EE-4ACE-94EA-ADEB9277405C. Projekt Strona 1

Dziennik Ustaw – 5 – Poz. 1960

Załączniki do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. (poz. 1960)

**Załącznik nr 1**

WYKAZ STANOWISK, KWOTY MAKSYMALNEGO POZIOMU WYNAGRODZENIA ZASADNICZEGO ORAZ KWOTY MAKSYMALNEGO POZIOMU DODATKU FUNKCYJNEGO NA POSZCZEGÓLNYCH STANOWISKACH DLA PRACOWNIKÓW SAMORZĄDOWYCH ZATRUDNIONYCH NA PODSTAWIE WYBORU

**I. TABELA**

**Stanowiska wójtów (burmistrzów, prezydentów miast), starostów i marszałków województw**

| Lp. | Stanowisko | Maksymalny poziom wynagrodzenia zasadniczego (kwota w złotych) | Maksymalny poziom dodatku funkcyjnego (kwota w złotych) |
|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| 1 | Prezydent m.st. Warszawy | 11 300 | 4116,54 |
| 2 | Prezydent miasta (miasta na prawach powiatu): | | |
| | – powyżej 300 tys. mieszkańców, | 10 770 | 4100 |
| | – do 300 tys. mieszkańców | 10 770 | 3450 |
| 3 | Wójt, burmistrz w gminie: | | |
| | – powyżej 100 tys. mieszkańców, | 10 770 | 3450 |
| | – powyżej 15 tys. do 100 tys. mieszkańców, | 10 430 | 3450 |
| | – do 15 tys. mieszkańców | 10 250 | 3150 |

# Nowe wysokości stawek podatku od nieruchomości w gminie Błonie na rok 2022

Podczas sesji Rady Miejskiej w dn. 8.11.2021 rada podjęła m.in. uchwałę XXXVII/308/2021 zmieniającą wysokość stawek podatku od nieruchomości. Wysokość stawek w stosunku do tych obowiązujących w bieżącym roku wzrosła około 3 do 4 procent. Nowe stawki zaczną obowiązywać w naszej gminie od dnia 1.01.2022 r.

**Wysokość stawek podatku od nieruchomości:**

**1) od budynków lub ich części:**
a) mieszkalnych - od 1m² powierzchni użytkowej - **0,80 zł**,
b) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od budynków mieszkalnych lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej – od 1m² powierzchni użytkowej - **25,74 zł**,
c) zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym - od 1m² powierzchni użytkowej - **12,00 zł**,
d) związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, zajętych przez podmioty udzielające tych świadczeń – od 1 m² powierzchni użytkowej - **5,20 zł**,
e) pozostałych, w tym zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego – od 1m² powierzchni użytkowej - **8,50 zł**;

**2) od budowli - 2% ich wartości** określonej na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i ust. 3-7 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1170, z późn. zm.);

**3) od gruntów:**
a) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, bez względu na sposób zakwalifikowania w ewidencji gruntów i budynków - od 1 m² powierzchni - **1,03 zł**,
b) pod wodami powierzchniowymi stojącymi lub wodami powierzchniowymi płynącymi jezior i zbiorników sztucznych - od 1 ha powierzchni - **5,10 zł**,
c) pozostałych, w tym zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego - od 1 m² powierzchni - **0,37 zł**,
d) niezabudowanych objętych obszarem rewitalizacji, o którym mowa w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485, ) i położonych na terenach, dla których miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przewiduje przeznaczenie pod zabudowę mieszkaniową, usługową albo zabudowę o przeznaczeniu mieszanym obejmującym wyłącznie te rodzaje zabudowy, jeżeli od dnia wejścia w życie tego planu w odniesieniu do tych gruntów upłynął okres 4 lat, a w tym czasie nie zakończono budowy zgodnie z przepisami prawa budowlanego – od 1m² powierzchni - **3,34 zł**.

Marzena Cichewicz

# Nowe linie autobusowe na terenie gminy Błonie

Wiele osób na pewno ucieszy informacja, iż od 1 stycznia 2022 r. na terenie gminy Błonie ruszą trzy nowe międzygminne linie autobusowe. Organizacja tych linii jest możliwa, dzięki przystąpieniu gminy Błonie do niedawno powstałego związku powiatowo - gminnego "Grodziskie przewozy Autobusowe". Celem związku jest wspólna organizacja połączeń autobusowych przez różne jednostki samorządu terytorialnego. Dzięki takiej współpracy mieszkańcy gmin, które do związku przystąpiły/przystąpią, będą mieli zapewnioną sieć zsynchronizowanych ze sobą połączeń, powiązane rozkłady jazdy różnych linii w różnych gminach oraz spójną taryfę biletową.

Na terenie gminy Błonie **od stycznia 2022 roku pojawią się nowe linie**:

**Linia nr 10:** PKP Błonie – PKP Witanów – Bieniewice – Dębówka – PKP Boża Wola – Bramki – Bieniewo Parcela;
**Linia Nr 11:** PKP Błonie – Błonie – Błonie Wieś – Pass Strefa – Górna Wieś – Wola Łuszczewska – Nowa Górna;
**Linia Nr 12**: PKP Błonie – Błonie – Olymp – PEKAES – Białuty – Wawrzyszew – Rochaliki – Stary Łuszczewek – Nowy Łuszczewek – Cholewy.

Obecna linia **A2** - połączenie do Grodziska Mazowieckiego - będzie nazywała się: Linia Nr 13. Zmieni się jednak trasa przejazdu, bowiem linia ta swój bieg będzie kończyła na terenie przy Centrum Sportu w Błoniu.
Istniejące obecnie linie **B2 i B3** - obsługujące połączenia do Brwinowa - być może zostaną włączone do systemu, a docelowo ich bieg przedłużony ma zostać do Pruszkowa.
Pozostałe połączenia do Ożarowa Mazowieckiego, Warszawy i Leszna pozostają bez zmian.

Marzena Cichewicz

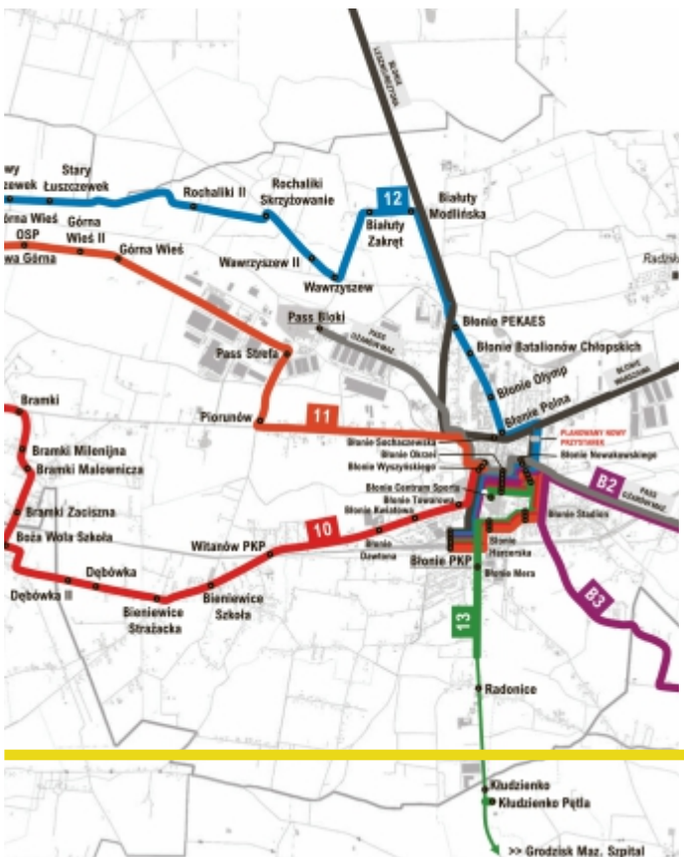

# Nie tylko „Łysa Góra” Tajemniczy gród na Osieku

Osiek to lokalna nazwa obszaru położonego w północno-wschodniej części Błonia. Jest to pozostałość po dawnej wsi Osiek, wzmiankowanej w 1301 roku w dokumencie księcia mazowieckiego Bolesława II, która została włączona później w obręb obecnego miasta. Samo określenie „osiek” pierwotnie oznaczało miejsce umocnione przy pomocy zwalonych pni drzew. Tego typu zasieki były stosowane w średniowieczu jako pierwsza linia obrony przed najazdami nieprzyjaciela, często też wyznaczały granicę danego terytorium. Obecny Osiek to miejsce małych uliczek, zabudowanych jednorodzinnymi domkami, za którymi kryją się urokliwe łąki, przecięte korytem rzeki Utraty. Właśnie tam, znajduje się niewysokie wzniesienie zlokalizowane na półwyspie, wchodzącym w dolinę rzeki. To niepozorne miejsce zwróciło na siebie uwagę w roku 1967. W trakcie badań geomorfologicznych Równiny Błońskiej, w których wykorzystywane były m.in. zdjęcia lotnicze, zauważono na jego powierzchni ciemne plamy układające się w regularny owal. Dokładne pomiary wysokości terenu oraz znalezione w trakcie poszukiwań fragmenty naczyń, pozwoliły zidentyfikować niepozorne wzniesienie jako pozostałości grodu obronnego z okresu średniowiecza. Informacje te potwierdziły szczegółowe badania powierzchniowe przeprowadzone w roku 1969 i 1971 na zlecenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Jednak najcenniejszych informacji o odnalezionym grodzie dostarczyły dopiero badania wykopaliskowe, przeprowadzone w latach 1975 i 1976 przez Andrzeja Niewęgłowskiego z ówczesnego Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN. Pomimo znacznego stopnia zniszczenia stanowiska i zbadania zaledwie ok 10 procent całości obiektu, udało się odsłonić pozostałości wałów oraz zebrać liczne ułamki naczyń pozwalające określić przybliżony czas funkcjonowania grodu. Uzupełnieniem do opisywanych badań były przeprowadzone niedawno analizy pozyskanych w ich trakcie szczątków drewna. Wykazały one, że do budowy grodu użyto głównie drewna olchowego, w mniejszym zaś stopniu innych drzew liściastych m.in. wierzby. W podsumowaniu swoich badań autor określił czas użytkowania grodu na XIII i początek XIV wieku. Powiązał jego powstanie z podziałem Mazowsza w 1236 roku, kiedy to książę Konrad I Mazowiecki wydzielił północną część swej dzielnicy i oddał w zarząd swemu synowi Bolesławowi I. Wówczas to miały powstać nowe siedziby książęce w Jazdowie, Błoniu i Trojanowie (obecnie część Sochaczewa). Obiekt w Osieku stanowiłby więc dodatkowe zabezpieczenie głównego grodu wybudowanego na „Łysej Górze”. Koniec funkcjonowania obu założeń obronnych miał przypaść, zdaniem Andrzeja Niewęgłowskiego, po roku 1294. Wówczas wraz ze śmiercią Konrada II (wnuka Konrada Mazowieckiego) jedynym władcą całego Mazowsza został jego brat Bolesław II i linia grodów rozdzielających posiadłości obu braci nie była już potrzebna. Warto jednak pamiętać, że jest to jedynie jedno z wielu możliwych wyjaśnień obecności grodów obronnych nad Utratą. Równie prawdopodobna może być wersja, że gród na Osieku, jako centrum skupienia osadniczego, był wcześniejszy, a jego spalenie spowodowało konieczność budowy nowego grodu na „Łysej Górze”. Wątpliwości i pytania związane z grodem na Osieku czekają więc na swych nowych odkrywców, którzy podejmą trud dalszych badań tego obiektu. Warto o nim jednak pamiętać, jako o niemym świadku historii naszego regionu i dbać o to, by inspirował kolejne pokolenia błoniaków do odkrywania tajemnic ich małej ojczyzny.

Piotr Iwanicki

*Bibliografia:*
*1. Błoński M., Wczesnośredniowieczne grodziska w Błoniu koło Warszawy, niepublikowany tekst wystąpienia w Muzeum Ziemi Błońskiej.*
*2. Górska I., 1976 Osiek, w: Grodziska Mazowsza i Podlasia (w granicach dawnego województwa warszawskiego), Warszawa.*
*3. Matusik J., Miszalski J., 1967 Stanowiska archeologiczne w dolinie Utraty pod Błoniem, Fotointerpretacja w geografii, z. 7, s. 67-72.*
*4. Niewęgłowski A., 1984 Grodzisko w Błoniu-Osieku, woj. Warszawa, w świetle badań w latach 1975 i 1976. Sprawozdania Archeologiczne, t. 36, s. 193-212.*

# ŚWIĘTO NIEPODLEGŁOŚCI

## Proces dochodzenia do niepodległości

Dzień 11 listopada, który stał się świętem niepodległości, jest datą symboliczną. Odnosi się do terminu zakończenia I wojny światowej poprzez zawarcie układu rozejmowego w Compiègne, pomiędzy Ententą i Cesarstwem Niemieckim. Związane jest to również z powrotem do Warszawy marszałka Józefa Piłsudskiego, który wcześniej przebywał w niewoli w Magdeburgu (10 listopada). De facto, odzyskanie przez Polskę niepodległości zostało ogłoszone przez Radę Regencyjną już 7 października 1918 r.

Dochodzenie do odzyskania niepodległości było procesem długofalowym.

Utrata niepodległości państwowej w 1795 roku przyszła w takim momencie, kiedy najbardziej światłe siły społeczeństwa polskiego zaczęły zyskiwać poparcie dla programu odrodzenia i naprawy systemu politycznego i gospodarczego Rzeczypospolitej.

Trzeba wspomnieć, że Ustawa rządowa z 3 maja 1791 roku była drugą na świecie, po Stanach Zjednoczonych, ustawą konstytucyjną regulującą organizację władz państwowych, a także prawa i obowiązki obywateli. Pojawiło się nowe pojęcie narodu, obejmujące nie tylko samą szlachtę, ale także mieszczan i chłopów.

Uchwalenie Konstytucji 3 maja spotkało się z głębokim oddźwiękiem zarówno w samej Rzeczypospolitej, jak i poza jej granicami.

Było już niestety za późno. Słabość państwa, zacofanie ekonomiczne i walki stronnictw ostro kontrastowały z rosnącą potęgą absolutystycznych państw sąsiednich. Polska stała się łupem zaborców i straciła niepodległość na ponad 120 lat.

Skutki rozbiorów sięgały głęboko, zaborcy hamowali rozwój ekonomiczny ziem polskich, staliśmy się dla nich zapleczem surowcowym. Z względu na cele strategiczne nie dopuszczano do większych inwestycji. Najbardziej uświadomiona narodowo część społeczeństwa polskiego przeciwstawiała się czynnie zaborcom, prowadząc walkę zbrojną, umacniając tożsamość narodową i kulturalną, zapewniając rozwój gospodarczy.

Polacy nie pogodzili się nigdy z utratą niepodległości i poprzez zrywy powstańcze próbowali się wyzwolić z jarzma niewoli i zaakcentować "sprawę polską" na arenie międzynarodowej. Powstanie kościuszkowskie, epopeja napoleońska, powstanie listopadowe, krakowskie, Wiosna Ludów, insurekcja styczniowa podtrzymywały ducha oporu i rozbudzały poczucie narodowe. Wielu Polaków liczyło na pomoc obcych potęg, tak jak napoleończycy, Hotel Lambert czy "Biali" w 1863 r., endecja w czasie I wojny, a przez pewien czas również Józef Piłsudski. Inni wierzyli w walkę zbrojną prowadzoną przez samych Polaków i to w siłach własnego narodu pokładali nadzieję na odzyskanie niepodległości, tak jak demokraci na emigracji polistopadowej czy Piłsudski w drugiej fazie wojny. Bardzo istotne były również zmiany zachodzące w międzynarodowym układzie sił. Liczono, że dojdzie do wojny między trzema zaborcami albo chociaż do osłabienia współzależności interesów między nimi. Uczestniczono we wszelkich rewolucjach "o wolność waszą i naszą", aby osłabić zaborców. Niektórzy Polacy patriotyzm widzieli w wezwaniu do pracy organicznej, mającej na celu wzmocnienie polskiego potencjału demograficznego, ekonomicznego i kulturalnego. Hipolit Cegielski czy Karol Marcinkowski walkę o polski przemysł czy kulturę traktowali jako przygotowanie solidnego gruntu dla przyszłej niepodległości. W tym nurcie mieszczą się: walka o język, religię, polską szkołę, oświatę ludową, literaturę

i sztukę czy o uświadomienie społeczne i narodowe szerokich mas chłopskich i robotniczych. Wielkie były zasługi bezimiennych księży, nauczycieli ludowych, wydawców pism walczących przeciwko germanizacji i rusyfikacji.

W wiek XX Polacy wkraczali zorganizowani w stronnictwa i partie polityczne, dysponujące bardziej lub mniej postępowymi programami politycznymi. Program Narodowej Demokracji sformułowany został na przełomie XIX i XX wieku i ogłoszony w publikacjach Romana Dmowskiego, przede wszystkim w pracy "Myśli nowoczesnego Polaka" (1902) i Zygmunta Balickiego w dziele "Egoizm narodowy wobec etyki" (1902), według którego wartości etyczne jednostki muszą się podporządkować interesom narodu. Według Dmowskiego najwyższym dobrem jest dobro narodu polskiego, rozumianego jako wspólnota etniczna, niezależnego od podziałów zaborczych lub klasowych. Za największe uznał zagrożenie ze strony Niemiec, natomiast Rosjan, ze względów geopolitycznych, uznał po 1905 r. za sprzymierzeńców w walce z Niemcami i propagował lojalizm wobec władz rosyjskich. Program ten zdobył szerokie uznanie i poparcie we wszystkich zaborach. Realizm polityczny nakazywał Narodowej Demokracji zaprzestanie walki zbrojnej o niepodległość, wykorzystanie istniejących prawnych możliwości w państwach zaborczych do zbudowania sprawnej, powszechnej organizacji skupiającej Polaków, rozbudzenie i umocnienie wśród nich świadomości narodowej. Najważniejszym przeciwnikiem ideologicznym była lewica i socjalizm, rozbijające jedność narodu. Zwalczając socjalistów, narodowi demokraci zyskali szerokie poparcie wśród klas średnich. Program gospodarczy Narodowej Demokracji miał charakter narodowo-liberalny: dążył do budowy polskiego narodowego kapitalizmu, bronił własności prywatnej i wolnego rynku, ale dopuszczał interwencję państwa w obronie interesu narodowego.

W przeciwieństwie do prorosyjskiej orientacji endecji pozostawała orientacja proaustriacka. Jej wyznawcy sądzili, że odzyskane ziemie zaboru rosyjskiego połączą się z Galicją. W obozie tym znalazła się między innymi PPS. W 1905 roku w PPS uformowała się organizacja spiskowo- bojowa. Wydział bojowy PPS starał się łączyć drobne grupy w podziemną siłę zbrojną, zdolną w dogodnym momencie stanąć przeciwko Rosji. Zamachy na urzędy skarbowe, pocztowe i transporty kolejowe służyły szkoleniu i zdobyciu środków na zakup broni i organizację konspiracyjnych szkół wojskowych.

Gdy w lipcu 1914 r. wybuchła I wojna światowa Piłsudski i jego otoczenie przystąpili do formowania Legionów Polskich, mających walczyć o niepodległość Polski u boku armii austro-węgierskiej. Z czasem siła polskich formacji wzrosła do trzech brygad strzeleckich. Legiony wzięły udział w walkach na terenie Królestwa Polskiego, w Karpatach Wschodnich oraz na Wołyniu. W grudniu 1916 r. Piłsudski został członkiem Tymczasowej Rady Stanu, która miała być organem reprezentującym polskie interesy przed władzami Państw Centralnych. W następnym roku „Ziuk" doprowadził do kryzysu przysięgowego w szeregach dwóch brygad legionowych. Następstwem tego wydarzenia było rozwiązanie tych formacji oraz aresztowanie Piłsudskiego 22 lipca 1917 roku. Niemcy uwięzili go w twierdzy w Magdeburgu.

Na wolność Piłsudski wyszedł jesienią 1918 r., gdy Niemcy zaczęły się pogrążać w rewolucji, a ich klęska w wojnie stawała się pewna. Do Warszawy dotarł 10 listopada 1918 r., a następnego dnia, 11 listopada, Rada Regencyjna przekazała mu dowództwo nad formowanym Wojskiem Polskim. 14 listopada przekazała ona Piłsudskiemu również władzę zwierzchnią w Królestwie Polskim, którą miał dzierżyć do momentu powołania rządu narodowego. Od 22 listopada 1918 r. pełnił on funkcję Tymczasowego Naczelnika Państwa. Pełnił ją do 11 grudnia 1922 roku.

Z perspektywy stosunków międzynarodowych warto wskazać na 8 stycznia 1918 r., kiedy to prezydent USA Thomas Woodrow Wilson przedstawił Kongresowi zarys programu pokojowego, który położył podstawy dla ustanowienia trwałego i sprawiedliwego porządku światowego po zwycięstwie aliantów w I wojnie światowej. Program ten przeszedł do historii jako 14 punktów Wilsona i stanowił podstawę dla zawieszenia broni podpisanego 11 listopada 1918 roku w Compiègne, które zakończyło działania wojenne.

Punkt 13 zakładał utworzenie niepodległego państwa polskiego z dostępem do morza. Według planu przywrócone politycznie i gospodarczo niezależne państwo polskie miało zostać ustanowione „na terytoriach zamieszkanych przez ludność bezsprzecznie polską", a integralność terytoriów tego państwa „powinna być zagwarantowana przez konwencję międzynarodową".

W 1918 roku zwycięskie kraje jednogłośnie poparły potrzebę istnienia niepodległego polskiego państwa.

**11 listopada 1918 roku, po 123 latach niebytu, nasz kraj powrócił na mapę Europy.**

30 stycznia 1919 roku państwo polskie zostało uznane przez Stany Zjednoczone, 24 lutego przez Francję, 25 lutego przez Anglię i 27 lutego przez Włochy.

## Jak kształtowała się tradycja świętowania?

W latach 1919–1936 rocznice odzyskania niepodległości świętowano w Warszawie jako uroczystości o charakterze wojskowym. Organizowano je zazwyczaj w pierwszą niedzielę po 11 listopada. W 1919 roku nie było sprzyjającej sytuacji, by uczcić rocznicę odzyskania niepodległości, ponieważ trwały jeszcze wojny o granice Rzeczypospolitej.

**Pierwszy raz w pełni uroczyście upamiętniono odzyskanie niepodległości 14 listopada 1920 r**. Tego dnia uhonorowano Józefa Piłsudskiego jako zwycięskiego Wodza Naczelnego w wojnie polsko-bolszewickiej, wręczając mu buławę marszałkowską.

Po przewrocie majowym w 1926 r. obchody kolejnych rocznic były uroczystościami ściśle wojskowymi. W tym samym roku 8 listopada Józef Piłsudski jako prezes ministrów wydał okólnik ustanawiający ten dzień wolnym od pracy dla urzędników państwowych. Odtąd w tym dniu na placu Saskim w Warszawie Piłsudski dokonywał przeglądu pododdziałów, a następnie odbierał defiladę. W 1928 roku plac Saski w stolicy nazwano placem marszałka Józefa Piłsudskiego. Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 29 października 1930 r. ustanowiono odznaczenie państwowe Krzyż i Medal Niepodległości dla osób czynnie zasłużonych dla niepodległości Polski. 11 listopada 1932 r. odsłonięto Pomnik Lotnika w Warszawie.

**Rangę święta państwowego nadano Świętu Niepodległości dopiero ustawą z dnia 23 kwietnia 1937 r**. Miało ono łączyć odzyskanie suwerenności państwowej z zakończeniem I wojny światowej oraz upamiętniać Józefa Piłsudskiego.

**„Dzień 11 listopada, jako rocznica odzyskania przez Naród Polski niepodległego bytu państwowego i jako dzień po wsze czasy związany z wielkim imieniem Józefa Piłsudskiego, zwycięskiego Wodza Naczelnego w walkach o wolność Ojczyzny – jest uroczystym Świętem Niepodległości”** – głosiła ustawa z 23 kwietnia 1937 roku.

Do czasu wybuchu II wojny światowej obchody państwowe odbyły się dwa razy: w roku 1937, kiedy uświetniono je odsłonięciem pomnika gen. Józefa Sowińskiego, oraz w 1938 roku.

Podczas okupacji niemieckiej w latach 1939–1945 jawne świętowanie polskich świąt państwowych było niemożliwe. Organizatorzy przygotowywanych konspiracyjnie obchodów rocznicy 11 listopada, głównie w ramach małego sabotażu, byli narażeni na dotkliwe represje. Jednak mimo to pamięć o Święcie Niepodległości starano się podtrzymywać. W dniach poprzedzających 11 listopada na murach, ogrodzeniach, płytach chodnikowych pojawiały się afisze, ulotki i napisy „Polska żyje”, „Polska zwycięży”, „Polska walczy”, „Jeszcze Polska nie zginęła”, „11.XI.1918” itp., a od 1942 roku także znak Polski Walczącej. Częstokroć pomniki przystrajano biało-czerwonymi kwiatami i proporczykami, a w miejscach o trwałej symbolice narodowej mocowano flagę narodową. Również w prasie konspiracyjnej, głównie w „Biuletynie Informacyjnym” podziemnej Armii Krajowej, zamieszczano artykuły przypominające o Święcie Niepodległości.

Święto zniesiono jednak już 22 lipca 1945 roku, na mocy ustawy Krajowej Rady Narodowej. W okresie PRL obchody rocznicy odzyskania niepodległości 11 listopada organizowane były nielegalnie przez środowiska niepodległościowe. Organizatorzy i uczestnicy tych uroczystości często byli represjonowani przez ówczesne władze państwowe. Wyjątek stanowiły lata 1980–1981, kiedy za sprawą działalności związku zawodowego „Solidarność” przywrócono Świętu Niepodległości należne miejsce w świadomości społecznej.

W latach 80. delegacja władz państwowych w dniu Święta Niepodległości składała wieniec przed Grobem Nieznanego Żołnierza. Niezależnie od władz środowiska opozycyjne w kolejnych latach organizowały własne obchody.

Święto Niepodległości obchodzone 11 listopada zostało przywrócone przez Sejm PRL ustawą z 15 lutego 1989 r. pod nazwą „Narodowe Święto Niepodległości”. W 1989 roku przywrócono również pierwotne ustalenia z 1937 roku, czyniąc jednocześnie 11 listopada dniem wolnym od pracy.

Współcześnie, obchody Święta Niepodległości z udziałem najwyższych władz państwowych odbywają się na placu marsz. Józefa Piłsudskiego w Warszawie, przed Grobem Nieznanego Żołnierza. Inne formy obchodów to: Bieg Niepodległości organizowany od 1989 roku w Warszawie, Koncert Niepodległości organizowany od 2009 roku w Muzeum Powstania Warszawskiego, wykłady i inscenizacje historyczne, koncerty patriotyczne czy parady ulicami miast, np. Marsz Niepodległości w Warszawie.

Główne uroczystości państwowe w 103 rocznicę odzyskania niepodległości odbyły się na placu marsz. Józefa Piłsudskiego w Warszawie. Uczestniczyli w nich przedstawiciele władz na czele z prezydentem Andrzejem Dudą, który w swoim przemówieniu podkreślił, że „Wolność zawdzięczamy sobie sami. To był zbieg okoliczności, niektórzy mówią: "cud". Ktoś inny powie: "opieka Opatrzności". Ale to było także męstwo, głęboka wiara w to, że Polska wróci na mapę, że tę niepodległość odzyskamy”.

Pokolenie Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wojciecha Korfantego, Wincentego Witosa - ojców niepodległości - miało możliwość tworzenia na nowo niepodległego państwa polskiego. Przez szacunek do ich ogromnego wysiłku, który podjęli dla przyszłych pokoleń - dla nas, a także z myślą o rozwoju niepodległego państwa dla kolejnych pokoleń o polskiej duszy, my również możemy podejmować na różny sposób obowiązek troski o suwerenną i niezależną Rzeczpospolitą Polską. Pamięć o niepodległości jest koniecznym warunkiem do rozwoju społeczeństwa polskiego w szerokim znaczeniu, tj. rozwoju demograficznego, kulturalnego, intelektualnego, też gospodarczego. Pamięć o 123 latach utraty niepodległości motywuje bowiem do takiego rozwoju, abyśmy mogli czuć się w swoim państwie zawsze, jak u siebie.

Elżbieta Ratyńska

*Źródła:*
*1. Historia polityczna Polski lat 1918-39, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne*
*2. Historia Polski 1764-1864, Józef Andrzej Gierowski, Państwowe Wydawnictwo Naukowe*
*3. www.sejm.gov.pl*

# „Belwederskie opowieści” cz.1

**Pięćset lat na wiślanej skarpie**

Historia tego warszawskiego pałacyku sięga prawie 500 lat, bo w pierwszej połowie XVI wieku, tu na skarpie wiślanej, gdzie dziś możemy zwiedzać Rezydencję Prezydenta RP „Belweder”, znajdowała się prawdopodobnie rezydencja królowej Bony, włoskiej żony polskiego króla Zygmunta Starego. Zresztą nazwa pałacu też jest włoska, chociaż znacznie młodsza, ponieważ bel vedere oznacza „piękny widok”, co miała wykrzyknąć żona kolejnego właściciela tych dóbr, kanclerza wielkiego litewskiego Krzysztofa Zygmunta Paca, gdy z dworem przyjechała do Warszawy i po raz pierwszy zobaczyła z okien pałacu widok na skarpę wiślaną. Belweder miał bowiem szczęście i do pięknego położenia, i do dobrego losu. Nigdy nie został zburzony czy spalony, należał także do prominentnych właścicieli. Czas jego rozkwitu przypadł na II połowę XVIII w., gdy nowym właścicielem Belwederu został ostatni polski król, wielki mecenas kultury i sztuki, Stanisław August Poniatowski. Król kupił pałacyk z zamiarem przekształcenia go w letnią rezydencję, ale tak się nie stało. Swoje królewskie oczy zwrócił na znajdującą się nieopodal Starą Łaźnię, która tak go zauroczyła, że kazał tam wybudować Pałac Łazienkowski. Potem król włączył Belweder do Łazienek, a w pałacyku znalazła swoje miejsce jedna z najlepszych w Europie manufaktur fajansów, które sygnowane były czerwoną literką V od Varsovia/Warszawa. Po utracie przez Polskę niepodległości Belweder nadal pełnił rolę rezydencji i do wybuchu I wojny światowej pozostawał w rękach rosyjskich carów. Dlaczego? Bo w 1818 r. władze Królestwa Polskiego odkupiły go, przeznaczając na rezydencję Wielkiego Księcia Konstantego, naczelnego wodza wojsk polskich i brata rosyjskiego cara Aleksandra Wielkiego. Belweder został wówczas gruntownie przebudowany według projektu architekta Jakuba Kubickiego, zyskując od strony Łazienek piękny ogród krajobrazowy. Książę Konstanty zaczął w warszawskim Belwederze układać sobie życie rodzinne. Ożenił się z Polką, księżną łowicką Joanną Grudzińską, którą poznał na warszawskim balu. Joanna weszła do jego serca nie tylko dzięki urodzie, lecz właśnie przez swój pełen dystynkcji, a równocześnie zjawiskowo piękny, salonowy taniec. Ale pomimo tak romantycznych początków ich małżeństwo okazało się nieudane i nieszczęśliwe, ponieważ małżonków o wiele więcej dzieliło, niż łączyło.

**Powstańcza Noc Listopadowa**

191 lat temu, 29 listopada 1830 r. wybuchło w Warszawie powstanie narodowo-wyzwoleńcze, zwane później listopadowym. Jego historię rozpoczął atak Polaków na Belweder, który przypieczętował los Wielkiego Księcia Konstantego, chociaż nie tak, jak sobie młodzi powstańcy pierwotnie planowali. Atak na Belweder miał być początkiem narodowego zrywu przeciw rosyjskiemu zaborcy, prowadzącym do odzyskania zagrabionych polskich ziem, a także do wybicia się Polski na niepodległość. Celem ataku było zabicie lub pojmanie w charakterze zakładnika Wielkiego Księcia Konstantego. Zamysł ataku był częścią planów insurekcyjnych „Sprzysiężenia Wysockiego”, ale akcję powierzono grupie cywilnych spiskowców (belwederczyków), studentów z jednego z trzech kół akademickich w Związku Wysockiego, zwanych „oddziałem zemsty narodowej”. Młodzi konspiratorzy wprawdzie robili kilka tygodni wcześniej rozeznania topograficzne wokół Belwederu, przy okazji wieszając w pobliżu siedziby Wielkiego Księcia szydercze afisze z tekstami typu: „Od nowego roku do wynajęcia!” czy „Pałac Lucypera”, ale o układzie pałacowych wnętrz pojęcie mieli słabe. W każdym razie, pomimo, że atak na Belweder był dla księcia Konstantego totalnym zaskoczeniem, akcja pojmania księcia przez spiskowców zakończyła się niepowodzeniem. Przy czym istnieją dwie wersje wydarzeń. Pierwsza mówi, że Wielki Książę Konstanty przebrał się w kobiece szaty i schronił w apartamentach żony, by schowany wśród dwórek księżnej Joanny przeczekać atak belwederczyków, których było zaledwie kilkunastu na 29 osób pałacowej służby i wartowników. Druga głosi, że został ukryty przez pałacową służbę w jednym z belwederskich pomieszczeń na strychu, które przeszukujący pałac spiskowcy w pośpiechu pominęli. W każdym razie tamtą listopadową noc udało się Księciu Konstantemu bezpiecznie przetrwać w pałacu, a potem zbiec z Belwederu i na zawsze opuścić granice Królestwa Polskiego. W trakcie ucieczki los mu jednak nie sprzyjał. Po drodze nieopatrznie wjechał do jednego z rosyjskich miast, w którym panowała cholera, zaraził się i zmarł. Jakiś czas potem wdowa po Wielkim Księciu Konstantym, Joanna p.v. Grudzińska, przekazała w swoim testamencie Belweder „Królowi Polski, kimkolwiek by on nie był”, więc pałac odziedziczył car Rosji. Gdy po wybuchu I wojny światowej w 1914 r. Rosjanie wycofali się z Warszawy, w Belwederze zamieszkał niemiecki generał gubernator Hans von Beseler. A w roku 1918 po zakończeniu I wojny światowej i odzyskaniu przez Polskę niepodległości, Belweder przeszedł na własność odrodzonego państwa polskiego, stając się jednym z reprezentacyjnych gmachów Rzeczypospolitej.
Warto również przypomnieć, że Belweder to długoletnie miejsce życia i pracy, a także śmierci, jednego ze współtwórców polskiej niepodległości Marszałka Józefa Piłsudskiego, ale o tym już w kolejnym numerze, do którego serdecznie zapraszam.

Barbara Witkowska

# Mikołaj z Błonia i jego czasy cz. 1

Zanim bliżej przedstawię postać Mikołaja z Błonia, który był „dzieckiem" średniowiecza, spróbuję zastanowić się, czy obiegowe opinie, z którymi możemy się dziś spotkać na temat tych czasów mają pokrycie w faktach. Pozwoli to lepiej zrozumieć czasy naszego bohatera. Przy czym nie będę ograniczał się tylko do okresu jego życia. Myślę, że jest to dobry przyczynek do tego, aby w ogóle rozprawić się, przynajmniej z kilkoma, mitami narosłymi wokół „wieków średnich".

Często pokutuje w języku codziennym czy szerzej w popkulturze określenie na temat średniowiecza – „wieki ciemne". Wystarczy włączyć telewizor, aby usłyszeć przestrogę z ust jednego czy drugiego polityka, że oto cofamy się w „mroki średniowiecza".

Skoro były to tak nieciekawe czasy, pełne ciemnoty i zabobonu, to można zapytać, skąd się w takim razie biorą mediewiści, poświęcający swoje naukowe życie badaniu tego okresu? Dlaczego Regine Pernoud poświęciła tyle czasu i energii, by napisać swoje dzieła „Kobieta w czasach katedr", czy „Kobieta w czasach wypraw krzyżowych"?

Dlaczego do dziś studiuje się i twórczo rozwija myśl św. Tomasza, a ja sam zdając kiedyś egzamin na wydział filozofii musiałem wykazać się m.in. znajomością lektury „Wyznań" św. Augustyna?

Czy gdyby dziś jakiś bajecznie bogaty biznesmen zażyczył sobie, żeby na jego wyspie powstała kopia np. Santiago de Compostella albo katedry w Reim, ilu współczesnych architektów podjęłoby się tego wyzwania?

Przenieśmy się na parę chwil o kilka wieków wstecz. Do czasów budowniczych katedr, minstreli czy ascetycznych zakonników.

Za początek średniowiecza umownie przyjmuje się datę upadku Cesarstwa Zachodniorzymskiego w roku 476, zaś jego koniec przypada na epokę wielkich odkryć geograficznych czy wynalazek druku przez Gutenberga.

**Ciemne średniowiecze?**

Z pewnością średniowiecze było epoką pełną wielu kontrastów. Johan Huizinga pisał „Życie było tak jaskrawe i różnorodne, że jednym wciągnięciem powietrza wdychano woń krwi i róż. Życie upływało między całkowitym wyrzeczeniem się wszystkich uciech światowych, a obłąkanym pędem do bogactw i użycia. Między dyszącą nienawiścią, a skorą do śmiechu dobrodusznością".

O „ciemnych wiekach" możemy mówić do momentu tzw. renesansu karolińskiego w VIII wieku, czyli rządów króla franków - Karola Wielkiego. Późniejszy Cesarz był, jak na owe czasy, człowiekiem wykształconym, znał łacinę, a jego dwór odwiedzali uczeni, choćby w osobie Alkuina z Yorku. Od jego panowania datuje się znaczny wzrost edukacji, a niebagatelną rolę odgrywały w tym procesie klasztory. Już w VI w. n.e została zredagowana reguła św. Benedykta, która podłożyła m.in. podwaliny pod późniejszy etos pracy – „ora et labora". Klasztory i kościoły pełniły więc rolę ówczesnych centrów edukacyjnych. To właśnie tam najprawdopodobniej swoje pierwsze kroki w dziedzinie zdobywania wiedzy stawiał **Mikołaj z Błonia**. Jako ciekawostkę można dodać, że wtedy ludzie uczyli się czytania poprzez naukę danego tekstu na pamięć. Następnie nauczyciel pokazywał dane słowo na pergaminie, a na końcu uczył literek. Tego typu technika przynosiła szybkie efekty, a samo czytanie odbywało się błyskawicznie dzięki pamięci wzrokowej. Współcześnie niektórzy pedagodzy wracają do tej metody.

Wieki średnie to również okres wielu konfliktów i przełomów. Szczególnie ważne zdają się być problemy późnego średniowiecza, jak schizma zachodnia, niewola awiniońska papieży, wojna stuletnia – 1337 – 1377, zbliżający się konflikt z Wielką Ordą. Człowiekowi tych czasów towarzyszyła nieustanna niepewność jutra, żeby wspomnieć tylko „czarną śmierć" przywleczoną przez kupców z Azji, która kładła pokotem całe wioski i miasta.

Jednak średniowiecze to również czas, kiedy powstają uniwersytety. Pierwszy rozpoczął swą działalność w Bolonii w roku 1088. Chociaż na ziemiach polskich pierwszy uniwersytet powstał dużo później, to trzeba pamiętać, że była to druga tego typu uczelnia, po uniwersytecie praskim, w tej części Europy. „W 1364 Kazimierz (Wielki przyp.) wydał akt fundujący jedenaście katedr (osiem prawniczych, dwie medyczne, jedną sztuk wyzwolonych) uniwersytetu w Krakowie (a ściślej biorąc – w Kazimierzu pod Krakowem). Powstająca pod kontrolą kanclerza koronnego, wszechnica uzyskiwała szeroką autonomię. Prace przygotowawcze (...), nawiązywały do wzorów Bolonii – jednej z najbardziej rozwiniętych placówek naukowych Europy".[1] To właśnie progi tej uczelni, kilkadziesiąt lat od jej powstania, przekroczył **Mikołaj z Błonia**.

Oczywiście nie sposób w tym miejscu nie wspomnieć o innym sławnym „koledze z ławy" Pszczółki, czyli o Mikołaju Koperniku. Jak widomo ten późno średniowieczny uczony zrewolucjonizował ówcześnie obowiązującą ptolemejską wizję świata. Co prawda, jego praca „O obrotach sfer niebieskich" na długi czas zawędrowała na indeks ksiąg zakazanych, o przecież w żadnym stopniu nie umniejsza jego dziełu. Po prostu kościół nie był jeszcze gotowy na tak odmienną wizję świata. Pozostańmy jeszcze przez chwilę nie tyle przy Koperniku, co przy sprawach natury obyczajowej. Nie było wtedy wielką tajemnicą, że jako kanonik współżył ze swoją gosposią. Kościół napiętnował ten stan rzeczy. Kopernik w końcu ustąpił i zakończył swój związek. Warto przy tym zwrócić uwagę, że celibat wśród osób duchownych został wprowadzony dość późno. Miało to związek z reformą kościelną ustanowią przez papieża Kaliksta II i został usankcjonowany dopiero w XI- XII wieku.

Rozwijała się też architektura romańska, a później gotycka. Wzniesiono wiele katedr, jak np. Notre Dame, gdzie dzięki zastosowaniu sklepień krzyżowo-żebrowych budowle stawały się wyższe, bardziej strzeliste. Przykładów można by mnożyć. Wiedza o tym, jak budować była pilnie strzeżona i przekazywana przez mistrza uczniom w tzw. cechach. Obok budowli sakralnych rozwijały się także świeckie, rozkwitały miasta, szczególnie w końcowym okresie tej epoki. Kwitł handel, uży-

wając współczesnego terminu – międzynarodowy. Powstała hanza.

**Rozwijała się rzeźba muzyka i malarstwo**

„Większość średniowiecznych artystów przywiązywało mniejszą wagę do tworzenia realistycznych przedstawień, koncentrując się na ukazaniu wyższości Boga, a także jego łaski. Od końca XII wieku artyści zaczęli zwracać się ku greckiej i rzymskiej rzeźbie, choć generalnie rozwijali własną estetykę, która znalazła swoją kulminację w dziełach późnogotyckich".[2] Jeden z ważniejszych fresków – „Opłakiwanie Chrystusa" stworzył Giotto Di Bondone. W Polsce można wymienić choćby ołtarz Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny, stworzony przez przybyłego z Norymbergii Wita Stwosza.

Umberto Eco w swoim dziele „Historia Piękna" pisał: „Dziś jeszcze wiele osób konwencjonalnego wyobrażenia o „wiekach ciemnych", uważa średniowiecze za epokę mroczną także z punktu widzenia kolorystycznego".

W owej epoce wieczory spędzano w pomieszczeniach słabo oświetlonych - w chatach rozjaśnianych co najwyżej ogniem z kominka, w ogromnych komnatach zamków oświetlonych tylko pochodniami lub w celi mniszej w świetle słabej lampki (...). A jednak jest to cecha właściwa także renesansowi, barokowi i czasom jeszcze późniejszym, aż do odkrycia elektryczności. Człowiek średniowieczny natomiast postrzegał siebie (...) w środowisku niezwykle jasnym". [3]

Nie należy zapomnieć o wspaniałych chorałach gregoriańskich, muzyce oraz poezji trubadurów i truwerów czy zbiorze pieśni Carmina Burana.

Średniowiecze to była też epoka wynalazków. Wymyślono m.in. młyn pływowy, chomąto, okulary, ogromne piece, zegar mechaniczny i inne.

Czy średniowiecze było epoką zdominowaną wyłącznie przez mężczyzn? Zarówno Czytelniczki, jak i Czytelników zapraszam do nr 4 Miesięcznika PIN, w którym rozwinę ten wątek oraz inne średniowieczne ciekawostki, być może i zaskoczę, a na pewno przybliżę postać Mikołaja z Błonia.

Karol Gaweł

*[1] Henryk Samsonowicz, Nieznane dzieje Polski, 2012 r., s. 123*
*[2] Krótka historia sztuki, Susie Hodge, 2017 r., s. 15*
*[3] Umberto Eco, Historia Piękna, 2005 r., s. 99*

# Dom latających piłek

W naszej rodzinie o dziecięcych pasjach krążą różne anegdoty.

Mój wujek uwielbiał bawić się żołnierzami, ale nie prowadził żadnych wojen. Całymi godzinami mógł ustawiać wojsko w procesje Bożego Ciała. Po latach został księdzem.

Wujek mojego męża miał słabość do miśków, a dokładniej do ich wnętrza. Żadnemu nie przepuścił. Wszystkim pluszakom rozpruwał brzuchy, no i został chirurgiem.

Mój mąż jako dziecko biegał po domu w pełnym okablowaniu, udając „pana z telewizji". Dziennikarstwo siedzi w nim głęboko.

Nasz pierworodny, gdy nauczył się łączyć klocki, z ogromną konsekwencją, dzień w dzień budował kościół. Ministrantami i wiernymi były wszystkie figurki, jakie wpadły mu w ręce. Przeszliśmy też przez teatralne odegranie najciekawszych elementów Mszy świętej oraz ustawianie krzyży z klocków i chowanie ich w szafie, z której wypadały na niespodziewającą się niczego matkę.

Od kilku lat, od rana do wieczora po naszym domu latają, turlają, odbijają, uderzają o meble i ludzi, wpadają na stół i pod nogi – PIŁKI – małe, średnie, duże, ciężkie i lekkie, gładkie i kolczaste, skórzane, plastikowe, kauczukowe i z materiału, zielone, czerwone, różowe i pomarańczowe, w księżniczki i samochody, do koszykówki, nożnej, ping-ponga i piłkarzyków.

Piłki są wszędzie. Gra cała czwórka. Wiek nie gra roli. Czy to oznacza, że z naszego domu wyjdzie piłkarz, a może trzech piłkarzy i piłkarka? Może. Któż to wie?

Nasz średni ma też inną pasję. Próbuje jeździć wszystkim i na wszystkim, co mu w ręce i pod nogi wpadnie. Rajdowiec?

Uwielbia też wchodzić na podesty i przemawiać. A, i woli przeglądać gazety niż książeczki, choć tymi drugimi wcale nie gardzi.

Gdy tak się przyglądam dzieciom i tym rodzinnym opowieściom, to widzę jak ważne jest by nie zabić w dziecku pasji. By pozwolić mu w nią wsiąkać tak głęboko, jak tylko zechce. Nie doradzać na siłę, nie komentować, ale być. Wspierać i być przy nim. A że czasami to się wiąże ze staniem na deszczu przez 1,5h treningu, 3 razy w tygodniu. Cóż w końcu to nie kółko szachowe ;)

Sylwia Jabs

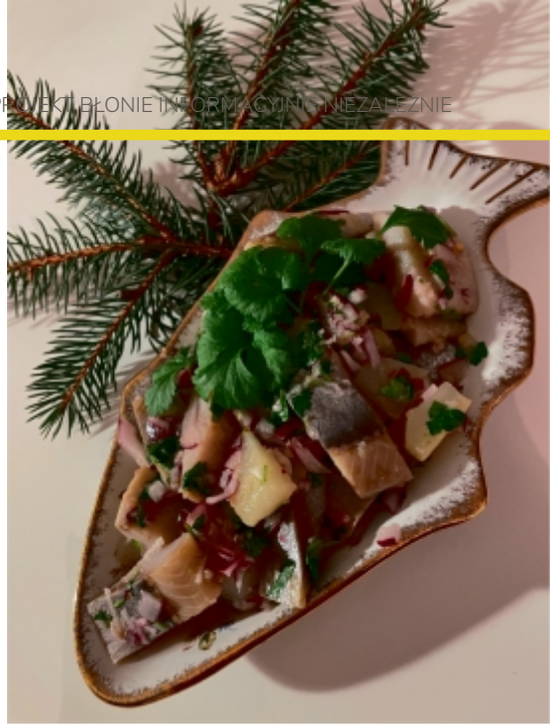

## Wywiad ze zwycięzcą konkursu

# „Dania wigilijne i świąteczne inne niż wszystkie”

Święta Bożego Narodzenia, wywodzące się z tradycji chrześcijańskiej, są czasem upamiętniającym narodziny Jezusa Chrystusa. Tradycje kulturowe i zwyczaje bożonarodzeniowe w Polsce są bardzo zbliżone dla większości regionów naszego kraju. Nikt nie wyobraża sobie świąt bez pięknie ubranej choinki z mnóstwem ozdób i światełek, śpiewania kolęd, dzielenia się opłatkiem z najbliższymi, czy wspólnej Pasterki o północy. Niewątpliwie jednym z istotniejszych zwyczajów świątecznych jest przygotowywanie 12 potraw, które goszczą na stole podczas Wigilii Bożego Narodzenia. Liczba ta w kulturze chrześcijańskiej odnosi się do 12 apostołów, którzy spożywali z Jezusem ostatnią wieczerzę. Istnieje przesąd mówiący o tym, iż aby w nadchodzącym roku mieć szczęście, należy skosztować wszystkich dań. Przepisy na dane potrawy przekazywane są z pokolenia na pokolenie, a w śród nich nie może zabraknąć śledzi, barszczu czerwonego z uszkami, makowca, czy karpia. Wiele osób wzbogaca receptury znanych dań świątecznych, które w dużej mierze wpisują się w tradycje, jak i dorównują rozwijającemu się światu kulinarnemu. W ramach przeprowadzonego przez nasz miesięcznik konkursu na najlepszą potrawę wigilijną lub świąteczną - w którym nagrodą była publikacja przepisu oraz wywiad z autorem - wyłoniliśmy jedno danie, według naszej opinii mogące stać się nowym odkryciem kuchni świątecznej. Z autorem i zwycięzcą konkursu Panem Krzysztofem Kelmerem, kucharzem, który urodził się i wychował w Błoniu, a obecnie mieszka i pracuje w Norwegii - rozmawiają: Paulina Tomaszewska i Alina Andrzejewska.

***P.T.: Odliczamy już dni do świąt, z jakimi smakami i potrawami kojarzą się Panu Święta Bożego Narodzenia? Czy wszystkie zwyczaje związane są z domem rodzinnym, w którym się Pan wychował?***
K.K.: Tak. Przez większość życia wigilię spędzałem u Babci w Lesznie. Od najmłodszych lat pomagałem jej w lepieniu pierogów z kapustą (które są moimi ulubionym daniem wigilijnym). Pomagałem też zawsze z podaniem potraw do stołu. Co roku mieliśmy podobny zestaw dań takich jak: kapusta z grzybami, karp, śledzie w różnych odsłonach, pierogi, smażone grzyby, barszcz czerwony z uszkami lub krokietami. Nie zabrakło też marynat takich, jak gruszka, grzybki, dynia. Moim ulubionym deserem wigilijnym i nie tylko jest sernik mojej Babci.

***A.A.: Jak wyglądają Pańskie współczesne przygotowania do świąt? Spędza je Pan w Norwegii, tam, gdzie na co dzień mieszka i pracuje, czy jednak wraca Pan na ten czas do Polski?***
K.K: Staram się być w domu za każdym razem. Jednak dwa razy musiałem spędzić święta za granicą. W ostatnim czasie ja przejąłem większość obowiązków związanych z przygotowaniem świąt. Mama pomaga mi robić pierogi receptury mojej Babci. Wychodzą tak samo smaczne.

***P.T.: Zważywszy na zamiłowanie do kuchni i gotowania, skłania się Pan ku eksperymentom, jeśli chodzi o potrawy wigilijne, czy jest Pan wierny tradycyjnym przepisom i smakom?***
K.K: Raczej jestem wierny tradycji. Choć staram się zawsze dodać coś nowego dla urozmaicenia. Podaję w bardziej wyszukany sposób. Filetuję też karpia, tak żeby nie miał ości. Jako dziecko nienawidziłem ryb właśnie za nie :)

***P.T.: Czy zechciałby Pan poradzić i zainspirować naszych czytelników, w jaki sposób można urozmaicić bożonarodzeniowe menu?***
K.K: Proponuje robić zmiany w sposobie podania, dekoracji. Zawsze można dodać jedno czy dwa nowe dania, żeby zobaczyć, czy się przyjmą. Większość naszej rodziny, szczególnie starszych osób, woli jednak tradycyjne dania i trudno z tym walczyć ;).

***A.A.: W dzisiejszych czasach większość ludzi przygotowuje święta na przysłowiową ostatnią chwilę. Czy potrawa, którą zaproponował Pan i jednocześnie dzięki niej wygrał nasz konkurs, wpisuje się w te czasowe normy? Jest przystępna do zrobienia dla każdego, nawet niedoświadczonego kucharza?***
K.K.: Myślę, że tak. Jeśli nie ma czasu na zrobienia marynowanej gruszki mojej receptury, zawsze można użyć np. gruszki babci, czy mamy, która czeka gdzieś w piwnicy na odpowiednią chwilę. W ostateczności może być dynia, pigwa czy brzoskwinia. Trzeba czasami być kreatywnym, gdy nie ma czasu.

***P.T.: Brzmi bardzo pysznie, ale czy taki tradycyjny śledź w oleju z cebulką lub rodzynkami i pastą pomidorową nie zakrólował na stałe na polskich stołach świątecznych i jest na tyle klasyczny i kochany, że trudno go zmieniać?***
K.K.: Jest wiele metod podania śledzia i wydaje mi się, że każdy kocha wszystkie jego wersje. Ja osobiście lubię bardzo śledzia po kaszubsku. Który jest też tradycyjnym daniem świątecznym w Norwegii wraz z innymi śledziami. Myślę, że nową jego wersję również każdy pokocha. Życie jest za krótkie, by jeść cały czas te same wersje jednego dania.

***P.T.: Jestem pewna, że swoją miłością i pasją zaraził Pan już nie jedną osobę, a w tegorocznym menu świątecznym, kto wie, może zagości w wielu domach zamiast tradycyjnego śledzia ten Pana inspirujący i autorski śledź z gruszką.***
***A.A.: Dziękujemy za rozmowę.***
K.K: Ja również dziękuję za rozmowę i to wyróżnienie. I życzę wszystkim wesołych Świąt i smacznego:).

Paulina Tomaszewska
Alina Andrzejewska

## Seviche ze śledzia i piklowanej gruszki

**Składniki dla 5 osób albo 20 przy 12 potrawach na stole:**

1) 5 filetów śledziowych

2) 2 gruszki

3) Zalewa do piklowania gruszki:
- ocet winny 100ml
- cukier 200g
- 10 ziaren gorczycy
- 5 ziaren kolendry -1 liść laurowy
- 3 ziarna pieprzu
- 1 ziele angielskie
- 4 ząbki czosnku przecięte w pół
-

4) Marynata do seviche:
- 2 limonki
- 2 ząbki czosnku
- 1 pęczek kolendry
- ok 50ml oliwy z oliwek
- łyżeczka do herbaty miodu (do smaku) - kwasowość i słodycz musi równoważyć się ze sobą),
- chilli ok pół papryczki (do smaku),
- czerwona cebula (2 łyżki stołowe skrojonej drobnej kostki 2 na 2 mm).

**Sposób przygotowania:**

Śledzie odsolić w wodzie ok 4-6 godz. Trzeba sprawdzić zasolenie, próbując śledzia co jakiś czas. Można wymienić wodę, jeśli zasolenie jest cały czas duże. Odsączyć z wody na sitku, następnie na papierze. Pokroić w kostkę grubości 0,5 cm.

Wszystkie składniki marynaty zagotować na wolnym ogniu z 300 ml wody. Gotować 5 min. Gruszkę pokrojoną w kostkę 0,5 cm dodać do marynaty, gotować do miękkości. Ostudzić. Odcedzić.

Zetrzeć skórkę limonki, wycisnąć sok do jednego naczynia (najlepiej okrągła średnia miska), zetrzeć czosnek, posiekać chilli prosto do miski. Zsiekać prawie całą kolendrę (bez 2 gałązek do dekoracji). Do mieszanki z limonką powoli dolewać oliwy z oliwek i mieszać rózgą do uzyskania jednolitej konsystencji. Posiekać cebulę w drobną kostkę, dodać do miski. Dodać śledzia, gruszkę i posiekaną kolendrę, i wymieszać. Następnie doprawić: sól, chilli, kolendra, czosnek, ewentualnie trochę zalewy z gruszek do smaku. Całość udekorować liśćmi kolendry na półmisku.

Krzysztof Kelmer

# Projektory i nowoczesne oprogramowanie w sztuce - Projekt AURA

Czym jest projektor, chyba większość z nas wie. To urządzenie optyczne służące do wyświetlania obrazu, które składa się ze źródła światła i układu optycznego. Nie każdy jednak wie, że historia projektorów sięga aż do czasów starożytności. Najstarszymi znanymi obiektami, które działały jak projektor, mogącymi rzutować obrazy, są chińskie magiczne lustra. Które datowane są na okres dynastii Han (206 r. p.n.e. - 220 r. n.e.). Odlane z brązu lustra zostały pokryte na tylnej warstwie wzorem. Przednia warstwa była pokryta amalgamatem rtęci oraz była wypolerowana. Tak przygotowane lustro nie różniło się zbytnio wyglądem od zwykłego, tradycyjnego lustra, jednak jego właściwości znacznie się różniły. W momencie padania promieni słonecznych na wypolerowaną taflę lustra, odbite światło pokazywało na ścianie lub innej powierzchni wzór.

Obecnie w XXI wieku rozwój technologiczny, postęp praktycznie w każdej dziedzinie, sprawia, że projektory znajdują zastosowanie nie tylko w standardowych obszarach (w pracy biurowej, kinach, uczelniach i kulturze), ale znalazły także zastosowanie w dziedzinach, w których do tej pory nie były często wykorzystywane. Wielu artystów na całym świecie sięga po nowe technologie, aby kreować i tworzyć swoje dzieła, w tym także artyści tworzący interaktywne instalacje.

**Projekt o nazwie "AURA"** tworzącego w Niderlandach artysty Nicka Verstanda "AURA", to instalacja audiowizualna, która materializuje emocje w odczuwalną, fizyczną formę. Własne emocjonalne przeżycie widza przedstawione są jako organiczne, pulsujące kompozycje świetlne o różnej formie, kolorze i intensywności. Projekt skupiał się w całości na zwiedzającym, a od parametrów życiowych uczestnika wystawy zależało to, w jaki sposób będzie wyglądać oprawa audiowizualna. Dzięki wykorzystaniu systemu składającego się z szeregu różnych bioczujników podłączonych do systemu świateł, instalacja przekształca emocje w światło. Dane o tym, w jaki sposób czuje się osoba uczestnicząca w wystawie były analizowane poprzez specjalnie przygotowany system naukowy. Zwiedzający byli podpięci do szeregu bioczujników, które rejestrowały na przykład ich fale mózgowe, czy puls serca. Przeanalizowane dane przybierały wizualną formę. Dzięki użyciu projektorów światło otaczało zwiedzającego. Emocje i stan psychiczny osób był widoczny dla reszty uczestniczących w wystawie. Przybierał on formę różnych pulsujących kolorowych kształtów wokół uczestnika. Projekt Aura miał na celu pokazanie dwóch światów: wnętrza ludzkiego, którego nie widać oraz świata fizycznego, w którym emocje przybierały konkretną świetlną formę.

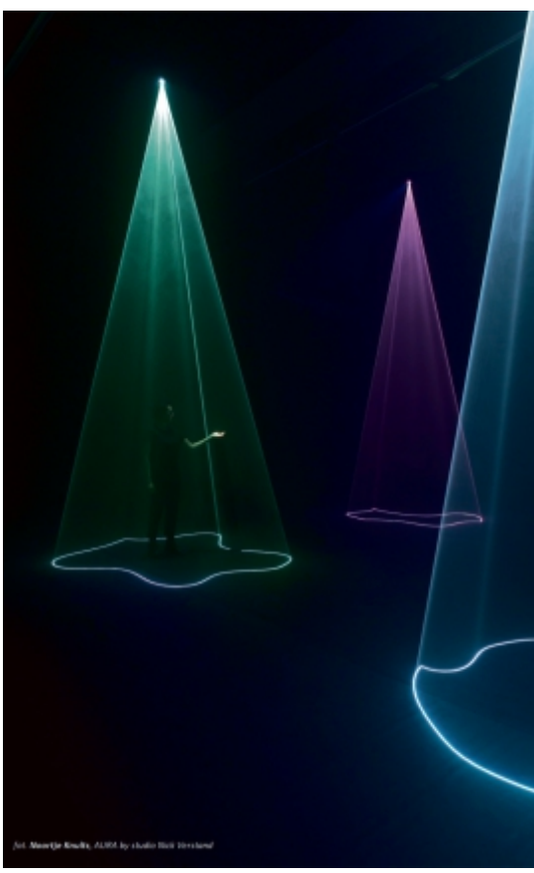

Marzena Cichewicz

*Źródło:*
*http://www.fubiz.net/en/2017/12/26/interactive-installation-reveals-peoples-emotions-2/*
*http://nickverstand.com/projects/aura/*

# Honor i wyzwanie

Stoją na baczność, z karabinem w jednym ręku, nienagannie ubrani, z kamiennym wyrazem twarzy  24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu, 365 dni w roku. Nie straszny im upał ani mróz. Z posterunku nie przegoni ich jesienna szaruga, nie rozproszy wiosenne przesilenie. Nawet 40 osobowa grupa dzieci, strojąca śmieszne miny nie zmąci ich powagi – to wartownicy Pułku Reprezentacyjnego Wojska Polskiego.

**Stój! Zwrot! Za mną... Marsz!**

Symbolem Pułku Reprezentacyjnego Wojska Polskiego jest Wieczna Warta pełniona na Placu Piłsudskiego przy Grobie Nieznanego Żołnierza. Także warta honorowa przed siedzibą Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – Zwierzchnika Sił Zbrojnych stanowi szczególne wyróżnienie.
Codzienna odprawa Warty Garnizonowej odbywa się o godz. 8:00 na dziedzińcu budynku Dowództwa Garnizonu Warszawa. Zmiana posterunku przy Grobie Nieznanego Żołnierza ma miejsce o każdej pełnej godzinie. Są cztery zmiany warty, więc każdy z żołnierzy pełni ją na posterunku co 4 godziny podczas 24 godzinnej służby wartowniczej. Żołnierze Pułku Reprezentacyjnego Wojska Polskiego pełnią ją wyłącznie w umundurowaniu służbowym Kompanii Reprezentacyjnej Wojska Polskiego Wojsk Lądowych.
Do obowiązków wartowników pełniących służbę przy Grobie Nieznanego Żołnierza należy reagowanie, gdy na terenie grobu bądź w jego pobliżu dzieje się coś niepokojącego. W takiej sytuacji wartownik interweniuje osobiście, bądź dzwoniąc do dowódcy warty. Wejście na teren Grobu Nieznanego Żołnierza jest zabronione.
Z uwagi na sytuację epidemiologiczną uroczysta zmiana warty przed Grobem Nieznanego Żołnierza, która odbywała się w każdą niedzielę o godzinie 12:00, została zawieszona do odwołania.
Czasowo zawieszona została również uroczystość wystawienia Posterunku Honorowego przed Pałacem Prezydenckim. Natomiast Posterunek wystawiany jest przed Pałacem od godziny 9:00 do 16:00 i pełniony jest w umundurowaniu służbowym KRWP 3 Rodzajów Sił Zbrojnych: Wojsk Lądowych, Sił Powietrznych i Marynarki Wojennej.

**Warta honorowa, oprawa ceremonialna i ostatnia droga**

31 marca 2018 r. Pułk Reprezentacyjny Wojska Polskiego został powołany jako samodzielna jednostka podległa Dowódcy Garnizonu Warszawa. Uformowano go z dwóch jednostek: Batalionu Reprezentacyjnego WP i Orkiestry Wojskowej w Warszawie. Wcześniej pododdziały reprezentacyjne Wojska Polskiego były częścią Komendy Garnizonu miasta stołecznego Warszawy.
Kompania Reprezentacyjna Wojska Polskiego reprezentuje Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej w kraju i zagranicą, występuje jako wojskowa asysta honorowa podczas uroczystości o charakterze państwowym, wojskowym i patriotyczno-religijnym. Do zadań żołnierzy należą m. in. asysta podczas składania wieńców na płycie Grobu Nieznanego Żołnierza oraz w miejscach pamięci narodowej uświęconych krwią Polaków, a także towarzyszenie w ostatniej drodze podczas uroczystości pogrzebowych osobom szczególnie zasłużonym dla państwa oraz żołnierzom. Skład wojskowych asyst honorowych zależy od charakteru i rangi uroczystości.

**W szeregach KRWP**

Kandydaci do Pułku Reprezentacyjnego Wojska Polskiego muszą sprostać wysokim wymaganiom. Dotyczą one zarówno warunków psychofizycznych do pełnienia służby, jak i zdyscyplinowania, kultury osobistej, umiejętności zachowania się, nienagannej aparycji oraz komunikatywności.

**17 grudnia o godz. 8:00 przy ul. Hynka 2 w Warszawie odbędą się ostatnie w tym roku kwalifikacje do Kompanii Reprezentacyjnej WP**. Zaproszeni są wszyscy, którzy nie boją się wyzwań i chcieli by przeżyć niezwykła przygodę, jaką jest służba w pododdziałach reprezentacyjnych. Więcej szczegółów na www.preprwp.mil.pl

Sylwia Jabs

*Źródło: https://preprwp.wp.mil.pl/pl*

# Nowy e-dowód już jest!

Z dniem 4 marca 2019 roku nastąpiła swoista rewolucja w sferze wydawania dowodów osobistych. Dotychczasowy dowód osobisty stał się e-dowodem, czyli dowodem osobistym z warstwą elektroniczną, tj. wbudowanym, niewidocznym z zewnątrz chipem. Dzięki warstwie elektronicznej e-dowód umożliwia m.in.: elektroniczne poświadczenie obecności posiadacza dowodu w danym czasie i miejscu (certyfikat potwierdzenia obecności), logowanie do portali administracji publicznej i korzystanie z e-usług (certyfikat identyfikacji i uwierzytelnienia), elektroniczne podpisywanie dokumentów (certyfikat podpisu osobistego) oraz korzystanie z automatycznych bramek granicznych (aplikacja ICAO). W warstwie elektronicznej dowodu osobistego przewidziano również przestrzeń do wczytania kwalifikowanego certyfikatu podpisu elektronicznego.

Od **7 listopada 2021 roku** weszły w życie przepisy, które po raz kolejny zrewolucjonizowały wydawanie dowodów osobistych. **Dwie najważniejsze zmiany dotyczą pobierania odcisków palców posiadacza dowodu oraz odwzorowania własnoręcznego podpisu na dowodzie osobistym**. Podstawą dokonanych reform jest rozporządzenie Parlamentu Europejskiego z dnia 20 czerwca 2019 roku w sprawie poprawy zabezpieczeń dowodów osobistych obywateli Unii Europejskiej, korzystających z prawa do swobodnego przemieszczania się, które wprowadziło obowiązek umieszczania w dokumentach tożsamości dwóch cech biometrycznych – fotografii i odcisków palców.

**Odciski palców są zamieszczane w warstwie elektronicznej dowodu osobistego**. Odcisków palców nie pobiera się od dzieci poniżej 12. roku życia oraz osób, od których pobranie ich jest fizycznie niemożliwe. Jeżeli natomiast pobranie odcisków palców jest niemożliwe tylko chwilowo (np. z uwagi na problemy o charakterze medycznym), wtedy wydawany jest dowód osobisty bez odcisków palców, jednak z 12-miesięcznym terminem ważności.

**Wzór podpisu jest zamieszczany w warstwie graficznej dowodu osobistego**. W przypadku osoby, która nie ukończyła 12. roku życia w momencie składania wniosku o wydanie dowodu osobistego bądź nie może złożyć własnoręcznego podpisu, wydawany jest dowód osobisty bez wzoru podpisu posiadacza dowodu osobistego.

Kolejnym novum w dowodach osobistych, wydawanych po 7 listopada 2021 roku, jest dwuliterowy kod państwa członkowskiego wystawcy dokumentu, wydrukowany na tle prostokąta w kolorze niebieskim, otoczony 12 żółtymi gwiazdami.

**Nowe dowody osobiste wydawane** są dla osób do 12. roku życia na 5 lat, dla osób od 12. roku życia na 10 lat, zaś dla osób, od których chwilowo nie można pobrać odcisków palców na 12 miesięcy.

Nie ulega wątpliwości, iż w ciągu ostatnich kilku lat dowód osobisty przeszedł olbrzymią prawno-technologiczną transformację, dzięki której „zwykły" dowód osobisty stał się e-dowodem, czyli bezpiecznym narzędziem, nie tylko do potwierdzania tożsamości obywatelstwa polskiego czy sprawnego przekraczania granic niektórych państw, ale także do elektronicznego komunikowania się z administracją publiczną (e-urząd), czy też do podpisywania dokumentów elektronicznych. Nowy e-dowód to z jednej strony gwarancja większej prostoty, szybkości oraz bezpieczeństwa w załatwianiu szeregu ważnych spraw przez obywateli, a z drugiej kolejny namacalny dowód na to, jak bardzo globalna rewolucja cyfrowa i technologiczna wpływa na kształt codziennego życia każdego z nas.

**Praktyczne wskazówki:**

- Jeżeli nie upłynął termin ważności posiadanego dowodu osobistego, nadal pozostaje on ważny – **NIE MUSISZ GO WYMIENIAĆ.**
- Złożenie wniosku o wydanie dowodu osobistego oraz odbiór dowodu wymaga osobistej wizyty w urzędzie.
- **Wniosek o wydanie dowodu osobistego składa się w dowolnym urzędzie gminy.**
- Wniosek o wydanie dowodu osobistego dla dziecka, które nie ukończyło 12. roku życia, można złożyć w formie dokumentu elektronicznego przez platformę e-PUAP.
- Dowód osobisty wydawany jest bezpłatnie.
- Wydanie dowodu osobistego następuje nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku.

Magdalena Wiśniewska

*Źródło:*
*1. ustawa z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych (Dz. U. z 2021 r. poz. 816, ze zm.);*
*2. rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 5 października 2021 r. w sprawie wzoru dowodu osobistego, jego wydawania i odbioru oraz utraty, uszkodzenia, unieważnienia i zwrotu (Dz. U. poz. 1865);*
*3. strona internetowa: https://www.gov.pl/web/e-dowod.*

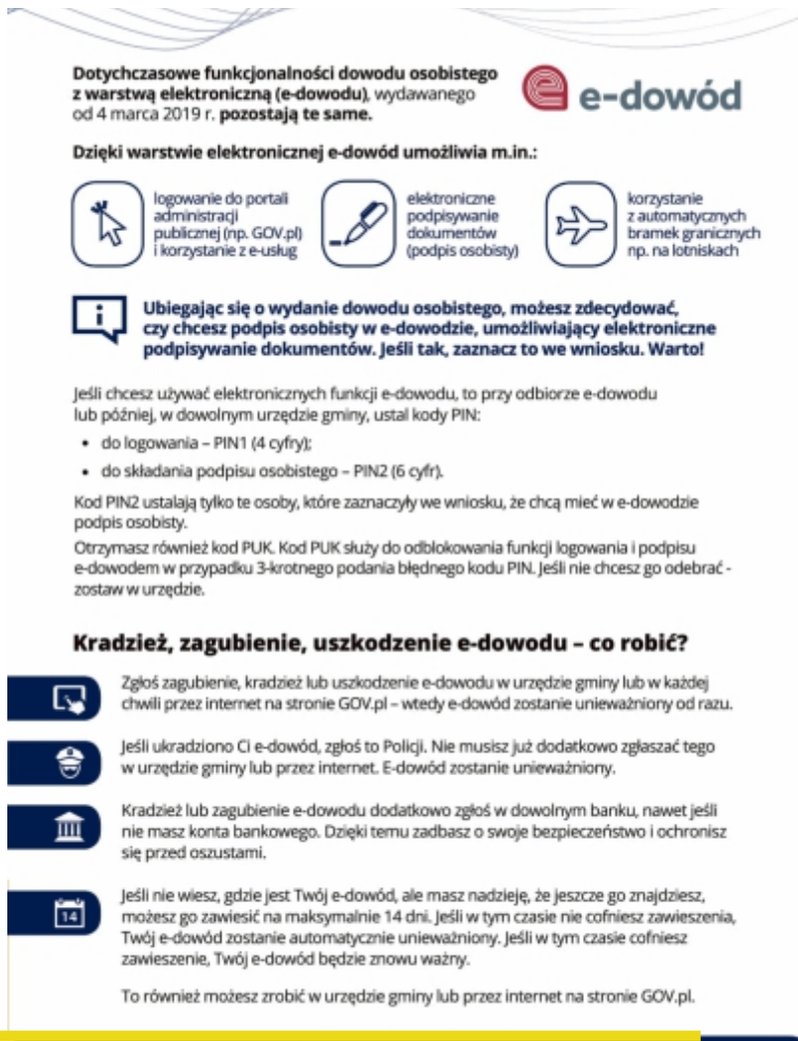

# Pomoc dla Seniora

Zakres działań, które nakłada na jednostki organizacyjne pomocy społecznej (JOPS) ustawa o pomocy społecznej (u.o.p.s.) jest bardzo szeroki, dlatego też, aby przedstawić Państwu wszystkie istotne szczegóły, zaprezentujemy je w cyklu artykułów, począwszy od świadczeń niepieniężnych, tj. doraźnej pomocy oraz długofalowej pomocy osobom, które z racji swojego wieku, nie są w stanie poradzić sobie w samodzielnej egzystencji, a skończywszy na świadczeniach pieniężnych. W tym artykule zostaną przybliżone świadczenia niepieniężne w zakresie doraźnej pomocy (art. 36 ust. 2 u.o.p.s.), z których mogą skorzystać Seniorzy mieszkający na terenie miasta i gminy Błonie.

**Kto może otrzymać pomoc społeczną?**

Zgodnie z art. 7 u.o.p.s. pomoc społeczną otrzymują osoby i rodziny, które zgłoszą swoje potrzeby, w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej oraz klęski żywiołowej lub ekologicznej.
Od 1 stycznia 2022 r. będą obowiązywały nowe, wyższe kryteria dochodowe uprawniające do otrzymywania świadczeń z pomocy społecznej, zarówno pieniężnych, jak i niepieniężnych. Kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej będzie wynosiło 776 zł (obecnie 701 zł), a dla osoby w rodzinie - 600 zł (obecnie 528 zł). Niektóre świadczenia, tj. niezbędny posiłek, mogą otrzymać Seniorzy, którzy nie przekraczają 150% kryterium dochodowego. Oznacza to, że osoba samotna nie może posiadać dochodu wyższego niż 1 051,50 zł, zaś osoba w rodzinie – 792 zł. Zgodnie z u.o.p.s. kryteria dochodowe są co trzy lata weryfikowane, a najbliższa waloryzacja będzie miała miejsce od 2022 r.

**RODZAJE ŚWIADCZEŃ NIEPIENIĘŻNYCH W ZAKRESIE POMOCY DORAŹNEJ:**

**Praca socjalna**

Jest to działalność zawodowa, którą podejmują pracownicy JOPS (pracownicy socjalni), mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenia warunków sprzyjających temu celowi. Pracą socjalną będzie aktywność pracownika socjalnego polegająca np. na pomocy przy sporządzeniu podania, wniosku, pomocy w załatwieniu sprawy przed urzędami, sądami i innymi podmiotami administracji publicznej itd.

**Tą formą pomocy są obejmowani Seniorzy bez względu na wysokość posiadanego przez nich dochodu.**

**Bilet kredytowany**

Jedną z form zasiłku celowego, niepieniężnego jest bilet kredytowany, który może być przyznany osobom (w tym Seniorom) bez dochodu lub z bardzo niskim dochodem, którzy muszą udać się do innej miejscowości w celu załatwienia spraw rodzinnych lub urzędowych.

**Uprawnienie do bezpłatnych świadczeń opieki zdrowotnej**

**Senior, który nie jest ubezpieczony** w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) lub Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS),z tytułu zatrudnienia, otrzymywania renty lub emerytury, **ma prawo ubiegać się o wydanie decyzji** przyznającej prawo do świadczeń opieki zdrowotnej. Decyzja administracyjna jest wydawana przez Burmistrza Błonia po uprzednim przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego, który służy do zweryfikowania, czy uprawnienie Seniorowi-wnioskodawcy przysługuje. Na rzecz osób ubezpieczonych legitymujących się ww. decyzją są realizowane świadczenia przez świadczeniodawców Narodowego Funduszu Zdrowia. Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej przysługuje przez okres 90 dni, począwszy od dnia złożenia wniosku.
W ramach decyzji przyznającej Seniorowi uprawnienie do świadczeń opieki zdrowotnej, można skorzystać ze świadczeń z zakresu: podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, leczenia szpitalnego, opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, rehabilitacji leczniczej, świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych w ramach opieki długoterminowej, leczenia stomatologicznego, lecznictwa uzdrowiskowego, zaopatrzenia w wyroby medyczne, o których mowa w ustawie o refundacji (na zlecenie osoby uprawnionej) oraz ich naprawy, ratownictwa medycznego, opieki paliatywnej i hospicyjnej, świadczeń wysokospecjalistycznych, programów zdrowotnych, leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych dostępnych w aptece na receptę, programów lekowych określonych w przepisach ustawy o refundacji leków stosowanych w chemioterapii, określonych w przepisach ustawy o refundacji itd.

**Sprawienie pogrzebu**

Śmierć każdej osoby jest ogromnym przeżyciem dla najbliższej rodziny, przyjaciół, znajomych. Mimo poczucia utraty bliskiej osoby trzeba zmierzyć się z nieuchronnymi obowiązkami, takimi jak orga-

nizacja pochówku. Gmina Błonie organizuje pogrzeby osób zmarłych na jej terenie, które nie zostaną pochowane przez osoby do tego uprawnione (współmałżonka czy zstępnego osoby zmarłej).
Jeżeli pochówku nie jest w stanie pokryć najbliższa rodzina, albo jeżeli najbliższa rodzina nie poczuwa się do obowiązku zorganizowania pochówku, wówczas koszty pogrzebu są pokrywane z budżetu gminy Błonie. Usługa sprawienia pogrzebu przez zakład pogrzebowy odbywa się najpóźniej w terminie 3 dni od daty otrzymania zlecenia.
Pochówek jest organizowany przez gminę zgodnie z wyznaniem zmarłego. Ciało zmarłego może być pochowane w tradycyjny sposób lub skremowane.
Seniorzy, a szczególnie członkowie najbliższej rodziny, ubezpieczeni w ZUS lub KRUS mogą skorzystać z tzw. zasiłku pogrzebowego, którego wysokość wynosi 4 000 zł brutto i który jest przyznawany do wysokości poniesionych w rzeczywistości kosztów. Świadczenie to może częściowo pokryć niezbędne koszty pochówku.

**Poradnictwo specjalistyczne**

Zgodnie z art. 46 ust. 1-4 u.o.p.s. szczególnymi formami poradnictwa specjalistycznego są poradnictwo prawne, psychologiczne i rodzinne. Ta forma pomocy jest adresowana do osób i rodzin, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód.
**Poradnictwo prawne** polega na udzielaniu informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów. **Poradnictwo psychologiczne** realizuje się poprzez diagnozowanie, profilaktykę i terapię. **Poradnictwo rodzinne** obejmuje problemy funkcjonowania rodziny, w tym problemy opieki nad osobą niepełnosprawną, a także terapię rodzinną.
**Ta forma pomocy jest udzielana bez względu na posiadany dochód.**
**Dla Seniorów bezpłatne porady prawne** są świadczone w punkcie porad, z siedzibą **w Błoniu, przy ul. Traugutta 6**, codziennie od poniedziałku do piątku. Z uwagi na pandemię zainteresowani proszeni są o kontakt telefoniczny w poniedziałek lub czwartek pod numerem **tel. (22) 733 72 83.**

**Schronienie, posiłek i niezbędne ubranie**

Zgodnie z art. 48 u.o.p.s. osoba (w tym Senior) lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona.
**Udzielenie schronienia** następuje poprzez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Tą formą pomocy mogą być objęte osoby (w tym Seniorzy), którzy nie posiadają dachu nad głową (są osobami bezdomnymi) i których dochód nie przekracza kryterium dochodowego, o którym była mowa w powyższej części artykułu.
W ramach udzielanego bezdomnym i osobom starszym schronienia są ponadto wykonywane inne zadania, tj. **zapewnienie całodziennego wyżywienia, niezbędnej odzieży** (odpowiedniego rozmiaru bielizny, odzieży i obuwia adekwatnych do pory roku), **pomocy przy załatwianiu osobistych spraw oraz zapewnienie opieki lekarskiej**.
Pomoc doraźna albo okresowa w postaci jednego gorącego posiłku dziennie przysługuje osobie, która własnym staraniem nie może go sobie zapewnić. Osoba lub rodzina może otrzymać pomoc w formie rzeczowej w postaci produktów żywnościowych.

Przemysław Wiśniewski

*Źródła: https://blonie.pl*
*https://www.spes.org.pl/twoje-prawa/pomoc-spoleczna*

# Od 1 stycznia rolnicy zostaną zwolnieni z opłaty targowej

29 października 2021 r. 437 głosami za, 1 głosem przeciw, przy braku głosów wstrzymujących się, Sejm uchwalił ustawę o ułatwieniach w prowadzeniu handlu w piątki i soboty przez rolników i ich domowników.

Przedmiotem handlu na wyznaczonych miejscach mogą być tylko produkty rolne lub spożywcze oraz wyroby rękodzieła wytworzone w gospodarstwie rolnym. Zgodnie z ww. ustawą miejsce do prowadzenia handlu w piątki i soboty przez rolników i ich domowników wyznacza rada gminy w drodze uchwały. Wyznaczenie miejsca będzie należeć, według tej ustawy, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Rada gminy będzie miała również obowiązek uchwalenia regulaminu, określającego zasady prowadzenia handlu. Kluczową zmianą jest zwolnienie od opłaty targowej:

1) osób fizycznych, osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, dokonujących sprzedaży na targowiskach (wymienionych w art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych, Dz. U. z 2019 r. poz. 1170, z póź. zm.), które są podatnikami podatku od nieruchomości w związku z przedmiotami opodatkowania położonymi na targowiskach;

2) rolników i ich domowników prowadzących w piątki i soboty handel produktami rolnymi lub spożywczymi oraz wyrobami rękodzieła wytworzonymi w gospodarstwie rolnym.

2 listopada 2021 r. ustawę przekazano Prezydentowi i Marszałkowi Senatu. Po ewentualnych poprawkach Senatu oraz podpisaniu przez Prezydenta, wejdzie ona w życie z dniem 1 stycznia 2022 r. Przyjęte rozwiązania mają przyczynić się do zwiększenia dochodów w gospodarstwach rolnych, a także sprzyjać upowszechnianiu produktów lokalnych. Jak do zwolnienia z opłaty targowej podejdzie nasza Gmina? Tego dowiemy się gdy Ustawa zostanie ogłoszona w Dzienniku Ustaw.

J.M.

*Źródło: https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=1612*

# Kawa, czy nie kawa?

"Mała czarna" towarzyszy wielu z nas każdego poranka. Bez niej czujemy się śpiący, mamy mniej energii, ciężko nam się skupić. Często poranna kawa to nasz codzienny rytuał. Aromatyczny zapach, chwila relaksu z filiżanką w dłoni... pomagają zebrać myśli na cały nadchodzący dzień. Późną jesienią i zimą często mamy jednak ochotę sięgnąć po kolejną filiżankę kawy w ciągu dnia, a nawet kilka filiżanek. Spożywanie zbyt dużych ilości kawy może mieć jednak negatywne skutki dla naszego zdrowia jak: nieregularna praca serca, wahania ciśnienia tętniczego, zgaga i inne problemy trawienne czy bezsenność.

Jest jednak sposób, aby nie pozbawiać się przyjemności picia kawy, dbając jednocześnie o nasze zdrowie. Kawa powstaje nie tylko z ziaren popularnego kawowca, ale także z żołędzi, korzenia cykorii czy z pestek róży. Kawy ziołowo-zbożowe to wspaniała alternatywa dla tradycyjnego kofeinowego napoju. Potrafią zaskakiwać swoim smakiem i aromatem, nie zawierają kofeiny, jednak mimo to delikatnie pobudzają i posiadają mnóstwo właściwości prozdrowotnych.

Dlaczego kawa, skoro nie zawiera kofeiny? Ze względu na sposób przygotowania surowca oraz niekiedy zbliżony, gorzkawy smak. Ziarna kawowca po zbiorze są obierane, suszone, palone i mielone zanim trafią do naszej filiżanki. Podobnie powstają kawy z dziko rosnących roślin. Pierwszy etap to zbiór surowca. Możemy pozyskiwać go cały rok, jednak najlepszym czasem na pozyskanie większości surowców jest jesień. Na początku jesieni możemy zbierać orzechy laskowe, następnie żołędzie, topinambur, korzenie cykorii czy mniszka lekarskiego, a także nasiona róży czy owoce głogu. Następnie surowiec oczyszczamy i rozdrabniamy (w przypadku orzechów i żołędzi pozbawiamy łupiny:)). Niektóre surowce, jak np. żołędzie wymagają w kolejnym etapie tzw. ługowania, czyli odgorycznienia. Polega to na usuwaniu z surowca niepożądanych substancji, w przypadku żołędzi tanin, które w dużych ilościach mogą podrażniać nerki. Następnie surowiec suszymy w temperaturze nie przekraczającej 70 stopni, aby stał się lekki i kruchy, a potem prażymy. Temperatura prażenia wynosi zazwyczaj 200-250 ºC. Wysoka temperatura powoduje, że surowiec na kawę nabiera odpowiedniego koloru, aromatu oraz smaku. Dlatego czas i temperatura palenia zależy od naszych indywidualnych preferencji. Prażyć możemy na patelni, w garnku lub w piekarniku. Warto podkreślić, iż smak dzikiej kawy nie będzie tak powtarzalny, jak smak kawy tradycyjnej. Wszystko zależy od czasu zbioru rośliny oraz wszystkich etapów jej przetwarzania, nie mniej jednak zawsze będzie zdrową alternatywą. Ostatni etap, najprostszy, to mielenie. Warto zaznaczyć, iż tzw. surogaty kawy najlepiej przygotowywać w sposób tradycyjny, czyli zalewając wrzątkiem lub po turecku, czy też pogotować kilka minut w rondelku. Aby urozmaicić smak alternatywnej "małej czarnej" możemy dodać, tak jak do wersji tradycyjnej, przyprawy korzenne, cukier, miód, śmietankę czy mleko. Wszystko zależy od naszej wyobraźni i smaku.

Do najbardziej popularnych kaw ziołowo-zbożowych, które możemy kupić w sklepach zielarskich należą:

- **kawa z korzenia cykorii**: korzeń tej rośliny to bardzo dobre źródło inuliny, będącej naturalnym prebiotykiem, dzięki czemu wzmacnia odporność organizmu, chroni jelita oraz pomaga w usuwaniu toksyn. Polecana jest także osobom dbającym o linię, gdyż wspomaga spalanie tłuszczów wpływając korzystnie na metabolizm;
- **kawa z korzenia mniszka**: obniża poziom cukru we krwi, wpływa korzystnie na funkcjonowanie żołądka oraz wątroby;
- **kawa orkiszowa**: orkisz bogaty jest w białko, błonnik, NNKT, witaminy i cenne pierwiastki. Spożywany w postaci kawy reguluje pracę przewodu pokarmowego, energetyzuje, zwiększa odporność na choroby, działa odmładzająco. Kawa orkiszowa może być pita w dowolnej ilości przez dzieci, dorosłych i starszych;
- **kawa żołędziowa**: jest napojem wzmacniającym żołądek, wątrobę i śledzionę. Reguluje pracę układu pokarmowego. Polecana jest również przy kuracjach odchudzających, gdyż pita na czczo likwiduje uczucie głodu;
- **kawa z topinamburu**: kłącze topinamburu zawiera inulinę, żelazo i potas, jest bogate w witaminę C i B1. Ma także bardzo niski indeks glikemiczny, dzięki czemu produkty z topinamburu są doskonałym środkiem wspomagającym dla cukrzyków.

Kawy ziołowo-zbożowe możemy również z powodzeniem łączyć z tradycyjną kawą w dowolnych proporcjach. Otrzymamy wtedy zdrowszy i jednocześnie bardziej pobudzający napój. Aby otrzymać kawę o działaniu relaksującym polecam dwie łyżeczki kawy zagotować z łyżeczką suszonej lawendy - obłędnie pachnie i smakuje :). W zimowe dni możemy pozwolić sobie również na kawę rozgrzewającą z dodatkiem łyżeczki kakao i szczyptą chilli, natomiast kiedy szukamy orzeźwienia, każdą kawę możemy przygotować na kostkach lodu lub z gałką ulubionych lodów :). Zapraszam więc Drogich Czytelników do poszukiwania nowych smaków i wprowadzenia zdrowych kaw ziołowych do swojego codziennego jadłospisu.

Aleksandra Lewkowicz

*Źródła:*
*https://darynatury.pl*
*„Zdrowie z natury. Kawy i herbaty z łąk i lasów."*
*Katarzyna Mikulska i Artur Bokła*

KŁĄCZE TOPINAMBURU

KWIAT TOPINAMBURU

OWOCE SZUPINKOWE DĘBU - ŻOŁĘDZIE

KORZEŃ CYKORII

# ABSTRAKCYJNIE

*Niepodległość*
*Szło do niej wielu*
*Przez cierpienie*
*Pchanych miłością*
*Do nas – Ich przyszłości*
*My – Ich przyszłość*
*Dalej kochamy i cierpimy*
*Czy też dla Przyszłości?*
*Niepodległość*
*Niesiemy ją, czy ciągniemy?*
*A może nas przygniata?*
*A jednak choć i ciężar czuć,*
*nicią nieporozumienia zszyty*
*Lekko się go niesie razem*
*Słodko się kłócić, gdy myślimy*
*POLSKA*
*I wciąż pytamy*
*Niesieni przez Niepodległość*

*Aleksandra Borkowska*

# Jak żyć?

*Teraz pięknie i wspaniale*
*Czy to w mrozie, czy w upale*
*Czy przy śmierci, czy przy życiu*
*Nasze rany są w ukryciu*
*Nasze prace zapomniane*
*Nasze serca zaorane*
*Nasze wnętrza wypełnione*
*Patrzą ciągle w inną stronę*
*Ale prześwit mamy taki*
*Że nasz żywot jest nijaki*

*Że widzimy tylko chwilę*
*Więc dlaczego smutku tyle?*
*Więc dlaczego żywot taki*
*Że widzimy ciągłe braki*
*Że goryczy jest, aż tyle?*
*Szczęścia tylko krótkie chwile*
*Więc dlaczego tyle męki?*
*Kiedy skończą się udręki?*
*Kiedy radość nas powita?*
*Czy nagroda jest sowita?*

*W zamku życia zapomniane*
*Tyle cierni nam oddane*
*Tyle bólu i cierpienia*
*Tyle słodyczy istnienia*
*Tyle śmierci i wyrzeczeń*
*Tyle twierdzeń i zaprzeczeń*
*Tyle nowych jest wydarzeń*
*Oraz nieprzewidywalnych zdarzeń*

*Tyle rozpaczy, miłości*
*Tyle smutku i radości*
*Tyle chwil jest teraz w mroku*
*Tyle napiętnowań w roku*
*Tyle śmiechu, czy goryczy*
*Tyle niezapamiętanych zniczy*
*Tyle wielkiego ucisku*
*Tyle nietrafionych przysłów*
*Można zostać w samotności*
*Można też policzyć kości*
*Można być tylko szczęśliwym*
*No bo w końcu wiecznie żywym!*

*Kiedy Niebo nas powita?*
*Kiedy łza otarta będzie?*
*Czy to jest nadzieja skryta*
*Że Bóg będzie z nami wszędzie?*
*Że te światła nieustanne*
*Zabiorą te smutki, żale*
*I rachunki co staranne*
*Przyniosą nam dobro, trwale?*
*Czy ten żywot owocuje?*
*Czy też chwile nam zatruje?*

*Więc teraz będą dobre wieści*
*Tylko radość, czy się zmieści*
*Czy ta nieustanna noc*
*Przyniesie nam wielką moc?*
*Te cierpienia oraz męki*
*Wyzwolenie od udręki*
*Wyzwolenie od żywota*
*Już otwarta wielka grota*
*Już kamienie odwalone*
*Zmartwychwstanie jest skończone...*

*Andrzej Kalemba*

## CHCESZ ZROBIĆ TATUAŻ?

Cześć! Jestem Kinga i obecnie szukam modeli do wykonania tatuaży z moich wzorów, ale z wielką przyjemnością wykonam też tatuaż według Waszego pomysłu. Ceny wahają się od 100 zł za mały tatuaż, do 700 zł za sesję całodzienną. Obecnie jestem praktykantką w studio Touché Tattoo w Centrum Warszawy.

Chętnych zapraszam na mój profil na Instagramie: instagram.com/fluffykitty.ink/; lub email: fluffykitty.ink@gmail.com

FLUFFYKITTY.INK

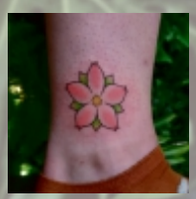
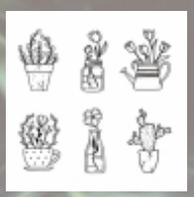
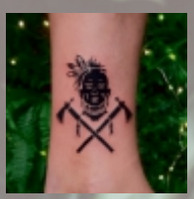

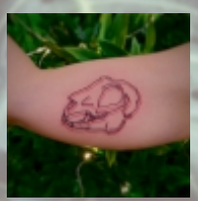
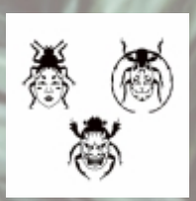

Salon Vena
Beata Cięgiewska

*Fryzjerstwo to nasza pasja!*

tel.: (22) 725 11 99 / 505 991 993

ul. Okrzei 9A lok. 2, 05-870 Błonie

TAXI

*Andrzejewski Wojciech*
*taksówka osobowa Błonie*

*tel. 602 590 572*

Wyznaczamy
**nowe standardy**

Samorząd
to mieszkańcy.

www.**projektblonie**.pl

HITY 2000 prezentuje

PARTY!
RADIO
ITALO
disco
80 90
DJ HOUTRE
aktualne trendy
młodzieżowe
komercyjne
dance pop
latino
MIX
NA ŻYWO

DJ Houtre Obsługa Imprez
www.FajnaImpreza.pl